National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
JUN 14 1979

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 42 (2581) XXVIII aastakäik — Teisipäeval, 5. juunil 1979 — Tuesday, June 5, 1979 — Üksiknumbri hind 40 senti

Usk marksismi vastu

Paavst Johannes Paul II saabus ajaloolisele külaskäigule Poolasse

VARSSAV — Möödunud reedel saabus Poolasse kauaoodatud külaskäigule poola päritoluga paavst Johannes Paul II, kes laupäeval päeval pidas Varssavis Võiduväljakul ülesseatud suure puust risti all vabaõhu jumalateenistuse, millest võttis osa sadu tuhandeid inimesi. Paavsti külaskäik pani Poola kommunistlikud võimumehed väga piinlikku olukorda, kuna nad ei teadnud kuidas kõrget külalist ja kogu maailma katoliku kiriku juhti vastu võtta. Partei otsustas raskest probleemist üle pääseda salomonliku otsusega, loobudes paavsti kui kirikupea vastuvõtmisest kuid osutas talle samalaadseid austusavaldusi nagu võõra riigi riigipeale.

Varssavis toimunud hiiglaslikul vabaõhu jumalateenistusel valis paavst oma sõnu hoolikalt, et mitte solvata Poola kommunistlikke võimumehi, kuid asus siiski sõnaselgelt kaitsma ristiusku ning hoiatas sellega Poola ateistlikku kommunistlikku parteid.

Paavst kinnitas, et Kristust ei saa üheski maailmanurgas ajaloost välja lülitada.

Kui Kristus tahetakse ajaloost välja radeerida, siis tähendab see inimese võitlust inimese vastu.

Paavsti kõne vabaõhu jumalateenistusel võeti rahvamasside poolt vastu müriseva aplausiga, mis kestis kuni viis minutit. Pühapäeval esines paavst vabaõhu jumalateenistusel ajaloolises linnas Gnieznos, kus ta rääkis avameelselt kristlaste raskustest Ida-Euroopas.

Kui paavsti lennuk saabus Varssavi, siis suudles kirikujuht Poola pinnale astudes maad.

Tal olid lennujaamas vastas Poola president Henryk Jablonski ja kardinal Stefan Wyszynski, kes on tuntud ägeda kommunistliku rezhiimi vastasena.

Paavstil oli kokkusaamine ka Poola võimumehe ja kommunistliku partei sekretäri Edward Gierekiga, mis anti edasi ka televisioonisaates. Gierek tõstis esile seda abi, mis Poola on saanud N. Liidult, kuna paavst omakorda vihjas moodsale kolonialismile, mis ei ole mitte ainult majanduslik vaid ka kultuuriline ja poliitiline.

Paavsti külaskäik Poolasse kestab üheksa päeva ning selle aja kestel peab ta 38 kõnet, mis ta on ise kõik kirjutanud poola keeles. Praegu on veel varajane ütelda, millised tagajärjed on paavsti külaskäigul Poolasse,

kui poliitilised vaatlejad arvavad, et need on väga kaugeleulatuvad ning paavsti kõnede kaja kostab võimsalt ka teistesse allaheidetud Ida-Euroopa riikidesse ja N. Liitu

Quebeci separatistid ettevaatlikud

MONTREAL — Montreali separatistliku partei Party Quebecois konverentsil Quebeci linnas arutati ja kaaluti partei poliitikat sel juhul kui Quebeci elanikkond otsustab eeloleval rahvahääletusel Quebeci provintsi iseseisvaks riigiks kuulutada. Leiti, et Quebeci suveräänseks riigiks kuulutamine tuleb ainult sel juhul kõne alla kui ülejäänud Kanadaga on võimalik läbirääkimiste teel luua tihedat majanduslikku koostööd. Konverentsil toonitati, et kui need läbirääkimised tulemusi ei anna, siis tuleb korraldada teine rahvahääletus, et saada elanikkonnalt kindlat mandaati iseseisvuse välja kuulutamiseks. Asjaomastes poliitilistes ringkondades mainitakse, et selle seisukoha alusel on separatistid muutnud põhiliselt oma Kanadast lahkulöömise poliitikat.

Triumviraat Brezhnevi asemele

WASHINGTON — Ühendriikide eksperdid N. Liidu probleemide alal on veendunud, et Kremlis on alganud juba äge võitlus Brezhnevi mantli pärimiseks. Oletatakse, et küsimus lahendatakse esialgu kolmeliikmelise triumviraadi ametisse seadmisega. Arvatakse, et triumviraadi koosseisu kuuluvad praegune peaminister Aleksei Kossõgin, KGB ülem Andropov ja kaitseminister Ustinov.

Miss Tallinna eelvalmine toimub 17. juunil Tartu College'is. Pildil kandidaadid Eesti Maja vestibüüls enne instruktsioonide saamist. Pildil esimeses reas vasakult Anne Kungla, Tiiu Roiser, teises reas Christina Greenbaum, Tiina Kaunismaa, Ene Reitav, kolmandas reas Silvia Birk, Piret Kreem ja Linda Kängsepp. Foto: Vaba Eestlane

Naisvõimlemisel TV-s tähtis osa täita

Multilingual TV saatejaama eestikeelsete saadete produtsent Peeter Kiviloo räägib oma kavatsustest

Sügisel Torontos startiva Multilingual TV saatejaama teenistusesse läinud Peeter Kiviloo mainib „Vaba Eestlasele", et ta hakkab tegutsema produtsendina-lavastajana ning tema ülesandeks jääb eesti, läti, leedu, soome, taani, norra, rootsi, tshehhi, kreeka, makedoonia ja jugoslaavia saadete korraldamine. Uus saatejaam alustab oma tööd kava kohaselt 3. septembril ning eestikeelsete saadete jaoks on ette nähtud poolt tundi nädalas.

PEETER KIVILOO

Peeter Kiviloo töötas varem Ontario valitsuse juures sotsiaalsete probleemide lahendamise alal ning pidas samal alal Ryersoni õhtukoolis loenguid.

Multilingual TV saatejaama teenistusse astunult on alustanud organiseerimistöödega eesti ühiskonnas ning on võtnud kontakte isikute ja organisatsioonidega, kes võiksid eestikeelsete saadete kava koostamisel kaasa aidata.

Peeter Kiviloo mainib, et ta vajab endale eestikeelsete saadete alal veel abiprodutsenti, kes oleks nõus töötama osalise ajaga.

Millest koosneks pooltunniline eestikeelne saade? Peeter Kiviloo ütleb, et see koosneb kava kohaselt kolmest osast. Esimene osa oleks reserveeritud päevauudistele, teine osa mõnele päevakohasele diskussioonile või intervjuule ja kolmas osa meelelahutusele.

Esinejatele ei makseta tasu ning samuti ei tule eestlastel oma kava eest maksta, kuna kulud loodetakse katta kava kestel esitatavate kuulutustega.

Kuulutuste hinnad on võrdlemisi kõrged, kuna pooleminutilise kuulutuse hinnaks on kavandatud 100 dollarit. Kalkuleeritakse, et pooletunnilise saate sisse tuleks paigutada nelja minuti ulatuses kuulutusi, mis annaks saatejaamale 800 dollarit.

Peeter Kiviloo ei ole pooletunnilise eestikeelse programmi kava veel üksikasjaliselt läbi mõelnud ega kavandanud,

kuid ta arvab, et eesti naisvõimlemisel oleks seal tähtis osa täita, kuna naisvõimlemine on Kanadas läbi löönud ja väga populaarne.

Telefoninumbrid temaga kontaktivõtmiseks on: 362-5331, 789-5417 ja 961-2055 (24 tundi „answering service").

Üldvalimised Itaalias

ROOMA — Itaalias toimusid möödunud pühapäeval ja esmaspäeval üldvalimised, millede tulemused ei olnud veel esmaspäeva õhtupoolikul selgunud. Arvatakse, et kommunistid on seekordsetel valimisted kaotajad, kuna nad pole suutnud lunastada valijatele antud lubadusi. Valmiste ajal olid kõik valimispunktid sõjaväe kaitse all, kuna kardeti põrandaaluse punabrigaadi kallaletunge valijatele.

Tagasilöök Carteri inflatsiooni vastu võitlemise poliitikale

WASHINGTON — Ühendriikide presidendi Carteri inflatsiooni vastu võitlemise programm sai suure tagasilöögi osaliseks kui piirkonnakohtunik Barrington Parker deklareeris, et president astub üle oma võimupiiridest kui ta sunnib ettevõtteid arvestama presidendi poolt ettedikteeritud juhtnööridega inflatsiooni vastu võitlemiseks. Kohtunik ütles, et Ühendriikide Kongress ega põhiseadus ei anna Carterile võimupiire föderaalvalitsuse tellimiste äraütlemisest nendele ettevõtetele, kes ei pea silmas presidendi juhtnööre.

Lääne-Saksamaa kristlik-demokraatlik partei saab uue juhi

BONN — Lääne-Saksamaal opositsioonis olev kristlik-demokraatlik partei läheb järgmisel aastal toimuvale parlamendivalimistele vastu uue juhiga. Senine parteijuht Helmut Kohl on valmis oma kohast loobuma ja esimehe kohale on esile kerkinud kaks tugevat kandidaati. Üheks on 48-aastane Alam-Saksi endine peaminister Ernst Albrecht ja teiseks Baieri osariigi peaminister Franz Josef Strauss.

Piirid on lahti, kuid turismi piiratakse

JERUUSALEMM — Egiptuse ja Iisraeli valitsused tegid teatavaks, et mõlemad riigid avavad oma piirid vastastikuseks läbikäimiseks ja turismiks. Vaatamata nendele lubadustele arvatakse siiski, et esialgu lubatakse ainult piiratud arvul turiste üle piiri, kuna massiline turistide vool võiks tekitada etenägematuid probleeme.

Kaks stipendiumi Fidentialt

Korp! Fidentia stipendiaatideks Tiina Mitt ja Liina Purje

Laulupeo pidulikkude ürituste ajal maikuu viimasel nädalalõpul andis korp! Fidentia Kanada koondis välja 2 muusikastipendiumit meie kahele andekale eesti noorele muusikule Tiina Mitt'ile ja Liina Purje'le, mõlemile 250.00 dollarit nende muusikaõpingute jatkamiseks.

Eesti ühiskonnas hästi tuntud pianist Tiina Mitt on viimase 8 aasta jooksul esinenud 31 korda, kas iseseisvate kontsertidega või mitmesuguste ürituste raamides solistina nii Kanadas, USA-s kui ka 3 korda Salzburgis, Austrias, kuulsas Mozarteumi Wienersaalis.

Noore pianistina on ta tähelepanu saavutanud väljaspool kaasmaalaste ridu.

Ta lõpetas Toronto Kuningliku Konservatooriumi kõrgete hinnetega 1976. aastal. Samal aastal jatkas õpinguid Toronto Muusika Fakulteedis ja käesoleval kevadel lõpetas Tiina Mitt sama Ülikooli Muusika Fakulteedi kontsertpianistide klassi (B of M. in Performance) kraadiga. Kavatseb edasi õppida samal ajal magistrikraadi taotlemiseks.

Tiina Mitt on olnud korp! Fidentia Kanada koondise värvikandja 3 aastat, alati elavalt osa võtnud korporatsiooni tegevusest, olles 2 viimast aastat tubli esinaine.

Liina Purje on pärit Torontost ja samuti korp! Fidentia liige ja värvikandja. Ta alustas 14-aastaselt oma lauluõpinguid Helmi Betlem'i laulustuudios. Esines sagedasti eestlaste üritustel ja kirikus laulusolistina oma kõlava sopraniga.

Pärast gümnaasiumi lõpetamist jatkas õpinguid muusika alal Western Ülikoolis, Londonis.

Vahepeal täiendas end kuulsa Aspeni muusikakooli suvekursustel Colorados.

Mõned aastad tagasi siirdus Liina Purje New Yorki, kus ta õpib New York University's muusikaõpetajate fakulteedis.

Liina Purje on pidevalt esinenud New Yorgi eestlaste üritustel ning kirikutes solistina. Viimane suurem esinemine Torontos oli Suurel Reedel Peetri kirikus, kus ta laulis soprani osa kantaadis „Seitse ristisõna".

Eesti muusika vastu on Liina pidevalt huvi näidanud ja püüdnud end selles suunas arendada võimaluste piirides.

AINO KURG

AKADEEMILISE KODU

SÕPRUSÕHTU

reedel, 8. juunil 1979 kell 7 õ.
Tartu College'is

TULGE JÄLLE! TULGE JÄLLE!

OBERAMMERGAU KANNATUSMÄNGUD 1970

HELIS — SÕNAS — PILDIS

AARNE VIISIMAA esineb VANA ANDRESE KIRIKU suures saalis
neljap., 7. juunil 1979 kl. 8 õ.

SISSEPÄÄS — VABATAHTLIK ANNETUS

TALLINNA FESTIVAL '79

TULGEM MISS TALLINNA EELVALIMISTELE
Tulge ja valige 5 eesti tüdrukut finalistideks
Tartu College'is, 310 Bloor W.
pühap., 17. juunil kell 4 p.l.

Pääsmed $2.—, Tallinna Festivali passidega $1.— ★ Passid saadaval uksel
Serveeritakse kohvi küpsistega ★ Lähemaks informatsiooniks — Milvi Puusepp, tel. 489-4658

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $85.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Iraan tuulte pöörises

Sellest on möödunud juba ligemale neli kuud kui muhameedlaste juht ajatollah Khomeini kukutas Iraanis shahh Reza Pahlevi ning pani maksma õigeusklike muhameedlaste range valitsemiskorra. Paraku ei ole olukord Iraanis pärast uue valitsuse moodustamist kaugeltki stabiliseerunud ning vastuolud mitmesuguste gruppide ja fraktsioonide vahel näitavad üha süvenemise tendentsi. Eriti suured vastuolud on Khomeinil tekkinud kommunistidega ja teiste pahempoolsete rühmitustega ning leidub isegi neid poliitilisi vaatlejaid, kes iroonilselt kinnitavad, et Khomeini täidab Iraanis sama osa, mida mängis Kerenski 1917. aastal Venemaal kui ta kaudselt kaasa aitas kommunistlikule riigipöördele ja punaste võimuletulekule.

Khomeinit ja tema revolutsiooni ei saa otseselt võrrelda Kerenski ajastuga ja tsaari kukutamisega ning sellele järgnenud oktoobrirevolutsiooniga, kuid teatud sugemed on siin siiski võrdlemisi lähedased. Nii näiteks lasevad kommunistide ja teiste pahempoolsete gruppide sammud oletada, et need fraktsioonid toetasid kõigiti Khomeinit shahhi kukutamisel, kasutades teda vajaliku löögipuuna kuid nüüd ei taha nad enam midagi teada Khomeinist ning ajavad asju omas suunas ja oma plaanide järele, et kehtestada Iraanis kommunistlikku korda. See on sama taktika, mida rakendasid kommunistid 1917. aastal Petrogradis, kuid samal ajal ei saa kuidagi võrrelda Kerenski isikut Khomeini isikuga ning samuti on Khomeini toetajaskond palju suurem ja fanaatilisem kui seda olid Kerenski selja taga olnud kõhklevad demokraatlikud kodanlised ringkonnad.

Praegu valitsevad siiski tõsised kartused, et Kohomeini kaotab oma mängu Iraanis oma rumalusega, põikpäisusega ja rangete islami traditsioonide, seaduste ja kommete rakendamisega, milledel ei ole enam kohta praeguses 20-da sajandi Iraanis. Iraani majanduselu on korraldamata, inflatsioon suureneb peadpööritava kiirusega iga päevaga ning revolutsioonilised kohtud töötavad täie tempoga, saates halastamatult surma inimesi, keda Khomeini peab oma vastasteks. Ametlikult valitseb Iraanis valitsus, mille juhiks on peaminister Mehdi Bazargan, kuid maa tegelikkudeks valitsejateks on islami revolutsioonilised komiteed, kes vastutavad tegelikult ainult salajase islami nõukogu ees, mille liikmed ametisse nimetas Khomeini.

Iraani õitsev majanduselu on pärast Khomeini revolutsiooni täielikult kokku varisenud ning ligemale 3,5 miljonit inimest on ilma tööta. Inflatsiooni kasvu arvestatakse 30 protsendile ja kuigi valitsus on viimasel ajal suurendanud õli produktsiooni 4 miljoni vaadile päevas, mis toob aastas sisse 20 miljardit dollarit, ei ole majanduselu alal niipea ette näha paranemist.

Sellise põikpäise valitsemise tulemusena kardetakse olukorra tekkimist, kus mõõdukad poliitilised ringkonnad on sunnitud Khomeinit võimult kõrvaldamiseks ühinema pahempoolsetega. Ehkki rahva enamus toetab veel praegugi Khomeinit, väheneb poolehoid temale pidevalt ja juba lähemas tulevikus võib saabuda moment kus mõlemad pooled tunnevad endid võrdsetena ja alustavad võimumantli pärimiseks kodusõda. Khomeini vastase rinde organiseerimisel on eriti energilised marksistlik-leninistlik Fedayeen, kes kogub oma lippude alla rezhiimivastaseid töölisi ning müstiline Forghani nimeline grupp, kes on juba mõrvanud kaks Khomeini lähemat kaastöölist ja kellel on ilmselt tihedad sidemed kommunistidega.

Üldist kaost aitab suurendada keskse politseivõimu puudumine, armee lagunemine ning Iraani etniliste gruppide nõudmised autonoomiale. Nii on tekkinud suuremad rahutused Kurdistanis ja Iraani õlitööstuse tsentrumis Abadanis, kus kokkupõrgetes on surma saanud sajad inimesed. Iraanil on tekkinud tülikaid olukordi ja raskusi ka piirirajoonides, eriti Afganistani-Iraani piiril kus õigeusklikud muhameedlased võitlevad Afganistani kommunistliku rezhiimi sõjajõududega.

Paljude poliitiliste vaatlejate arvates ei saa selline olukord Iraanis lõpmatuseni kesta ja sellele peab tulema lahendus. Kuid — milline lahendus? Tõenäoliselt kodusõja puhkemisega, kus kommunistidel ja teistel pahempoolsetel elementidel on N. Liidu toetusel ja Ühendriikide ükskõiksel pealtvaatamisel suuri võimalusi võimule tulla ja Iraanis kommunistlikku rezhiimi kehtestada.

K.A.

„Hääletamisel toimus võltsimisi — ainult aus relvastatud lööming lahendab selle küsimuse."

30 protsenti punalaevastikust Läänemerel

Sõjalis-poliitiline seisund Eesti lähemas ümbruses

STOKHOLM (EPL) — Kui keegi tänapäeval Rootsis katsub avalikult kirjeldada sõjavägede olukorda maailmas ja teeb järelduse, et teatud suurvõimud näivad valmistuvat ette suursõjaks, siis on tavaline, et seda isikut tembeldatakse sõjaässitajaks ja militaristiks. Nende ridade kirjutaja riskib siiski järgneva ülevaatega. Läänemere piirkonnas on traditsiooniline ajalugu tihti olnud seotud sõdadega. Poliitilised muudatused on toimunud sõdade ja sõjavägede abil. Eesti ja teised balti maad on juba keskajast saadik olnud ihaldatavad vallutusobjektid ümbritsevatele suurvõimudele. Eriti tähtsateks kujunesid sissetulekud transiitkaubandusest üle Baltikumi Venemaalt Lääne-Europasse ja vastupidi. Venelaste välispoliitika tunnusmärk keskaja lõpust peale on olnud ekspansioon kõikides suundades ja eriti ümbritsevate merede poole.

Läänemere suunas on Eesti juba 15. sajandi lõpust kindlasti venelaste huvipiirides. Baaside nõudmisel esitasid venelased ettekäändena N. Liidu sõjalise julgeoleku, aga kui Punaarmee oli sisse marssinud, ühendati Eesti kähku N. Liidu impeeriumiga.

Kui Balti riigid, aga mitte Soome okupeeriti N. Liidu poolt, siis olenes vahe suurelt osalt erinevatest sõjalistest ressurssidest Soomes ja Baltikumis.

Katsume vaadata, kuidas sõjajõudude vahekorrad tänapäeval on kujunemas Eesti ümbruses.

Kommunikatsioonide ja tehnika kiire arengu tagapõhjal tuleb praegusest olukorrast arusaamiseks vaadelda sõjapoliitilist olukorda globaalses perspektiivis.

Kui pisut uurida, missuguseid ettevalmistusi Euroopa sõjalised suurliidud NATO ja Varssavi-pakt (VP) teevad, siis nähtub, et mõlemad liidud ehitavad üles sõjalisi jõudusid, nagu ootaksid nad kolmandat, peamiselt konventsionaalset suursõda.

Tuumarelvade muretsemine ja nn. terroritasakaal on tõenäoliselt viidud nii kaugele, et keegi enam ei saa võita sõda tuumarelvadega — see tooks mõlemale poolele tohutuid kaotusi ja muudaks arvatavasti kogu Maa elamiskõlbmatuks.

Kui kusagil peaks tekkima mingi laiahaardelisem sõda, siis tuleb seda pidada suurima mõõdukusega ja ettevaatlikkusega. Tähtis on, et ei sunnitaks vaenlast kasutama tuumarelvi — väga delikaatne ja peaaegu võimatu tasakaalu hoidmine.

NATO'l on Euroopas võrdlemisi suurel, aga siiski piiratud arvul sõjaväge. Tagamõte on, et tuleb üllatavat rünnakut idast tagasi lüüa nii kaua, et NATO jõuaks ähvardada tuumrelvadega ja saada ameerikast massiivset abi.

Seesugune strateegia eeldab, et NATO valitseb Atlandi ookeani ja et ülepääs Euroopasse oleks vaba. Juba vanast ajast on NATO'l olnud domineerivad mereväeüksused maailma okeaanidel, aga see ei näi enam kestvat kuigi kaua.

V-paktil on juba paarkümmend aastat olnud suur kvantitatiivne sõjaliste jõudude ülekaal Euroopa mandril.

Viimastel aastatel on aga pandud erilist rõhku moodsa mereväe ülesehitamisele.

---

oon oleks haaranud 50—70 miljonit inimest. Kuid see suurejooneline kava osutus ebarealistlikuks. Leiti, et agrolinnade kõrval on vaja ehitada ka keskmise suurusega külasid, kus oleks 200—1000 elanikku.

On ehitatud mitu uut ookeanikõlblikku sõjalaeva ja NATO eeskujul suurel arvul tuumarelvi kandvaid aatomiallveelaevu. V-pakti merevägi korraldab järjekindlalt ulatuslikke manöövreid Gröönimaa — Shoti — Islandi liinil. Võiks öelda, et VP domineerib täielikult Atlandi ookeani põhjapool seda joont.

NATO kardab, et V-pakti merevägi varsti on küllalt tugev, et otsustavalt häirida NATO elulisi ühendusi üle Atlandi — ja neid koguni katkestada. Nii satuks ohtu kogu NATO Euroopa-kaitse strateegia.

Kui suured sõjaväed asuvad tänapäeval Euroopas ja Läänemere kaldal?

Rootsi võib pärast mobilisatsiooni panna välja umbes 800 000 sõdurit. Rahuajal kaitsevad Rootsit umbes 45 000 sundajateenijat ja nende 15 000 kutselist ülemust. Üldiselt võib ütelda, et Rootsil on täielikult defensiivne sõjavägi ja et seda viimastel aastatel on tundvalt vähendatud ja nõrgestatud.

Praegu arvestatakse suurliitude sõjalist tasakaalu Euroopas järgmiselt:

Sõdurite arv enne mobilisatsiooni, V-paktil 2 750 000 ja NATO'l 1 800 000. Lennukiemalaevu 3:10, suuremaid sõjalaevu 185:220, allveelaevu 230:150, aatomiallveelaevu 60:17, sõjalennukeid 8000:4100, tanke 33 000:11 000 ja aatomipomme 3500:7000.

Peab muidugi arvesse võtma, et V-pakti raskuspunkt asub Euroopas ja et suur osa NATO jõududest Ameerikas ja mujal, nii et õieti eksisteerib muidugi, et NATO'l on võimalik liikuda vabalt üle Atlandi. Kui teha võrdlusi sõjavägede vahel, ei tohi unustada, et sõjaväe tõeline kapatsiteet on olenev mitmetest teguritest.

Näiteks relvade ja sõidukite vanus ja efektiivsus, sõdurite ja juhtkonna väljaõppe tase, geograafilised olud, poliitilised ideoloogiad, rahvamajandus jne.

Eesti on sõjapoliitiilselt huvitav, kuna ta pakub V-paktile häid sadamaid ja kuna Eesit annab kaitset ka N. Liidu suurlinnale ja revolutsiooni hällile, Leningradile. Pealegi leidub Eestis tähtsaid põlevkivi kaevandusi ja õlitehaseid ning igasuguseid teisi tehniliste toodete tehaseid.

Kõige moodsamad lennukid, laevad, satelliidid ja robotid on aga viimasel aastakümnel tunduvalt vähendanud Balti riikide sõjalist tähtsust N. Liidule.

Ka Rootsi ja NATO-riigid on praktilises poliitikas näidanud, et Eesti ja teised Balti riigid ei tähenda neile suurt midagi. Poleks nagu põhjust tülitseda suure N. Liiduga nende väikeste maalapikeste ja rahvaste pärast.

Kui heidame pilgu üle Läänemere, on kohe näha, kuidas seal domineerib V-pakti merevägi. Läänemerre on koondatud umbes 30% kogu VP mereväest, mida on tunduvalt rohkem kui oleks vaja V-pakti Läänemere-maade otseseks enesekaitseks.

Järelikult näib, et paktil on Läänemere laevastikuga ka muid kavu.

V-pakt on Läänemere-sadamatesse koondanud tähtsaid laevatehaseid ja suuri tagavararessursse. Kõik see tähendab, et neil on sõja puhul läbipääs laevadega Taani ja Rootsi vahelt äärmiselt suure tähtsusega.

Kuna V-pakti merevägi on suunatud peamiselt läände, siis on viimastel aastatel eriti välja ehitatud mereväebaas Murmanskis, kuna sealt on kõige vabam väljapääs Atlandile.

NATO huvides on sõja puhul takistada V-pakti Läänemerelaevastiku väljapääsu Läänemerest Baltide ja Öresundi kaudu, Musta mere laevastiku väljapääsu Bosporuse või Gibraltari kaudu ning Jäämere-laevastiku liiklust Svalbardi ja Nordkapi vahel või Gröönimaa — Islandi — Shoti liinil.

Rootsi kardab, et ta võib sattuda sõjaolukorda just siis kui suurvõimud, NATO või V-pakt katsuvad oma kätte saada Lõuna- või Põhja-Rootsit, et endale kindlustada ja vastasele takistada läbipääsu Öresundi või nn. Nordkalotteni kaudu.

Vaatame lõpuks puht sõjatehniliselt V-pakti Läänemere sõjalisi jõude.

Rootsis arvestatakse ,et V-pakt eventuaalse suursõja puhul NATO-ga julgeks Rootsi vallutamiseks loovutada kuni 50 mehhaniseeritud diviisi (umbes 700 000 meest) ja 1500 lennukit.

V-pakt võib sel juhul kallale tungida üle maapiiri põhjas ja üle mere kahes kohas ja teha veel mitu väiksemat rünnakut õhudessantidega.

N. Liidul on Läänemeres peale tavaliste sõjalaevade umbes sada spetsiaallaeva ülemere-invasiooni jaoks: ro-ro tüübist konteinerlaevad, maabumislaevad ja glisserid.

Laevade kiirus võimaldab sõitu üle Läänemere Skåne juures umbes 4—5 tunniga ja Gotlandile Saaremaalt umbes 6—7 tunniga. Glisserid aga ületavad sama distantsi 1—2 tunniga. Lennukitel võtab sõit üle Läänemere Gotlandile umbes 10—15 minutit.

Ülemerelisel invasioonil kasutatakse spetsiaallaevade kõrval ka tavalisi kaubalaevu. Nende lossimiseks on võimalik kaasa võtta pontoonsadamaid, arvestades, et tavalised sadamad on tugevasti kaitstud või suurema hädaohu korral ka purustatud.

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Eestis ei räägita sellest avalikult, et venelased on täielikult vallutamud Narva linna, põlevkivitööstuse rajooni ja suure osa Virumaast. Mõningad faktid viitavad siiski paljutähendavalt venelaste sammsammulistele vallutamisoperatsioonidele, mis kulgevad pidevalt lääne suunas ja haaravad eestlastelt nende põlised elamispiirkonnad.

Võtame näiteks äsja kommunistliku partei ajalehes „Rahva Hääles" avaldatud N. Liidu Ülemnõukogu presiidiumi seadluse Kohtla järvel asuva V.I. Lenini nimelise põlevkivitööstuse ammoniaagikäitise ehitamisel kõige enam silma paistnud töötajate autasustamiseks N. Liidu ordenite ja medalitega. Nii näiteks said medali „Eeskujuliku töö eest" Ivan Bashilov, Nikolai Gavrilov, Aleksander Zhukovski, Ivan Kozhemjako, Aleksander Pentjush, Sergei Uljankov, Angeline Fedotova, ja Juri Shibajev. Medali „Töövapruse eest said kuus venelast, „Töökuulsuse III järgu ordeni" viis venelast, ordeni „Austuse märk" neli venelast, „Rahvaste Sõpruse" ordeni kolm venelast ja „Tööpunalipu" ordeni kaks venelast. Sellesse piiri tagant tulnud Eestimaad ekspluateerima tulnud auhinnatud seltskonna hulka oli nagu kogemata kukkunud kaks eestlast — puusepp Henno Põllu, kellele anti „Rahvaste Sõpruse" orden ja kraanajuht Ralf Kippar, keda peeti vääriliseks austada medaliga „Töövapruse eest".

Samas „Rahva Hääles" (nr. 117, 23. mail, 1979) antakse pikk kirjeldus Leningradi kirjanike külaskäigust Kohtla-Järvele ning neile korraldatud vastuvõttudest ja koosviibimistest, kus eriti toonitati ja alla kriipsutati neid sidemeid, mis ühendavad Kohtla-Järve ja Leningradi. Kogu selle vaatepildi tegelased olid venelased ja pikas saabujate ja vastuvõtjate nimekirjas ei eksisteeri ühtegi eestlast.

Ja seda nimetatakse veel Eestimaaks!

„Vaba Eestlane" on juba mitmel puhul puudutanud N. Liidu kodakondsust, mida vägisi surutakse peale Eestist põgenenud ja välismaailmas elavatele eestlastele. Küsimust tuleb veelgi käsitada, kuna Ottawast N. Liidu saatkonnast on mitmele poole jagatud N. Liidu kodakondsuse kohta informatsiooni, mis ei vasta tõsioludele ja püüab faktide väänamisega või neist mööda minemisega kujutada olukorda roosilisemana kui see tegelikult on.

Näiteks esitab Toronto „Star'is" (24. mail. 1979) pikema „selgituse" N. Liidu Ottawa saatkonna pressiatashee abi Igor Lobanov, kelle artikkel on kirjutatud võrdlemisi ülbes toonis, mis püüab naeruvääristada neid, kes N. Liidu kodakondsuse seaduse alusel konstateerivad, et N. Liidu poolt okupeerititud aladelt saabunud põgenikud on N. Liidu kodanikud ning neid ei päästa sellest kodakondsusest ka vahepeal võetud Kanada kodakondsus. Igor Lobanov ironiseerib „Star'i" juhtkirjas avaldatud väite üle, et Kanadas on kolm miljonit kanadalast, keda N. Liit peab oma kodanikeks. Pressiatashee ütleb, et „Star'i" väide ei tee neid inimesi veel N. Liidu kodanikeks ning kodakondsuse saamiseks tuleks neil esitada N. Liidu ülemnõukogu presiidiumile vastav sooviavaldus.

Umbes samas toonis kirjutatud ebamäärase ja N. Liidu kodakondsuse paragrahvidest möödalibiseva selgituse on N. Liidu saatkond Ottawas andnud Kanada reisibüroole Globe Tours, kinnitades, et N. Liidu kodakondsuse seadust on Kanadas valesti tõlgendatud, kuna sellega tahetakse inimesi hirmutada ja mõjutada neid N. Liidu külastamisest loobumisele. Globe Tours mainib saatkonnast saadud informatsiooni põhjal, et isikud, kes on lahkunud oma isamaalt ja kelledel ei ole uusi passe (vanade passide vahetamine uute vastu toimus ajavahemikul 1973—1977) ning kes ei ole registreeritud N. Liidu konsulaadis, on kaotanud N. Liidu kodakondsuse ning neid ei loeta enam N. Liidu kodanikeks.

(Järg lk. 3)

Eesti kolhoosnikud agrolinnadesse

Ajalehe „Helsingin Sanomat" Moskva-kirjasaatja Erkki Pennanen'i teatel on inimeste siirdumine uutesse kolhoosi- ja sovihoosiküladesse ehk agrolinnadesse olnud okup. Baltikumis, Valge-Venemaal ja musta mulla aladel nii aeglane, et Nõukogude võimud kavatsevad seda 1990-ndatel aastatel kiirendada senisest neljakordseks.

Soome lehe kirjasaatja järgi Eestis, Lätis ja Leedus elab maal 67—83% elanikest külades, mille elanike arv on alla 200. See nähe tuleb eelkõige sellest, et inimesed ei taha agrolinnadesse kolida, vaid elavad meelsamini enda ehitatud või vähemalt endale kuuluvates majades.

Partei eesmärgiks on olnud kaotada senine süsteem, mille järgi kolhoosi või sovhoosi alla kuulub keskmiselt 6—7 küla ja tuua elanikud kokku 2—3 suuremasse külasse ehk agrolinna.

Seda poliitikat ajas erilise innuga Nikita Hrushtshov. Tema eesmärgiks oli, et aastal 1990 oleks saavutatud olukord, kus ei oleks olnud enam väiksemaid kui 1000 elanikuga külasid. See operatsi-

VALVEARST NÄDALALÕPUL

9. ja 10. juunil dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

16. ja 17. juunil dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

Rootsi medal eesti skaudijuhile

Svenska Scoutrådet annetas Eesti Skautliku Noortemaleva abijuhile skautmaster Sven „Tillu" Hansonile Gustaf Adolfi Medali „eriti suurte teenete eest skautlikus liikumises", nagu seda on märgitud statuudis.

Medal, mis kannab omaaegse rootsi peaskaudi prints Gustaf Adolfi (praeguse kuninga isa) nime, on kõrgemaid tunnustusemärke rootsi skautlikus liikumises. Eestlastest on seda annetatud varem gaider Virge Hintile ja skautmaster Mart Kiiverile. Sven Hanson alustas skautlemist paguluse alguses „Kalevi" lipkonnas Stokholmis, kus ta praegu on lipkonna vanemaks.

Pentagon autasustas eesti teadlast

USA kaitseministeerium (Pentagon) autasustas äsja rahaliselt kaht teadlast ühenduses nende uurimustega Helsingi kokkuleppe mõjudest N. Liidu rahvaste küsimustele. Üheks auhinnatuks osutus Marylandi ülikooli professor dr. Tõnu Parming, teine väärtustus läks ühele Delaware ülikooli õppejõule.

VES

Virkhauside edu Duluth-Superioris

Duluth-Superior sümfooniaorkester, mille juhatajaks ja muusikadirektoriks on dr. Taavo Virkhaus, lõikas Duluthis, Minn. loorbereid oma viimase kontserdiga, milles kaastegevad olid dirigendi abikaasa sopran Nancy Virkhaus, kes samuti sai nagu teised kaks solisti ning sümfoonia koor, kiitva arvustuse osaliseks. Taavo ja Nancy Virkhaus on populaarsemaid inimesi Duluth-Superioris. Taavo Virkhausile aplodeeris auditoorium püstiseistes.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Samuti ei ole N. Liidu kodanikud nende Kanadas sündinud lapsed. Edasi mainitakse, et isik, kellel on vana N. Liidu pass ja kes tahab uuendada oma N. Liidu kodakondsust, peab esitama vastava sooviavalduse N. Liidu konsulaadis. N. Liidu Ülemnõukogu Presiidium garanteerib kodakondsuse alles pärast sooviavalduse igakülgset kaalumist.

Lugedes neid kummalisi seletusi, tekib paratamatult küsimus, kus on tõde? Kas N. Liidu võimuorganid on tõesti pagulastele pealesurutud kodakondsusest vabastanud need isikud, kes ei ole huvi näidanud selle kodakondsuse vastu ning pole käinud saatkonnas ja konsulaatides registreerimas ja oma passikküsimusi korraldamas? Või on siin tegemist Ottawa N. Liidu saatkonna veesegamise katsega, et hoida endiselt käigus tulutoovat äri turistidega? Igatahes meie ei ole seni midagi kuulnud, et meid on vabastatud N. Liidu kodakondsusest, samuti on Rootsis kuni viimase ajani sama kodakondsuse küsimus eestlaste hulgas pidevalt kummitanud.

Kogu see probleem vajab kiiret ja kindlat selgitamist — nii Kanada võimudega kui ka N. Liidu saatkonnaga. Meie peame ükskord jõudma nii kaugele, et meie teame, milline on meie staatus kodakondsuse küsimuses. Ning siin ei aita mõne ametniku suusõnalised seletused vaid ametlikud dokumentaalsed vastused, kus selgitatakse, millal ja mis alustel meilt N. Liidu kodakondsus ära võeti — kui see tõele vastab. Selles küsimuses peaks resoluutseid samme astuma Eestlaste Keskнõukogu Kanadas ja aitama kõigiti kaasa, et lõpetada praegust segast ja häirivat olukorda.

AMI

Teised rahvusgrupid vajavad eestlaste kogemusi

Mitmekultuurilisus Trenti Seminaris

Eesti Liit Kanadas korraldusel toimunud Trenti Seminar potensiaalsetele ühiskonna juhtidele on tihedalt seotud Ontario kultuuri- ja meelelahutuseministeeriumi sihtidega. Sellise koostöö kutsus esile peamiselt valitsuse majanduslik toetus. Vastutasuks sellele toetusele tahab valitsus, et ELK annab aega nende poolt Trenti saadetud kõnelejatele, kes selgitavad Kanada erinevate kultuuride tähtsusest harmoonlise ühiskonna rajamisel. Nende kõnelejate hulgas on olnud ka eestlasi.

Ontario kultuuriministeeriumi mitmekultuuri arendamise osakonna konsultant Thade Rachwal Trent'is kõnet pidamas.
Foto: Vaba Eestlane

Trent '79 kavas oli antud ministeeriumi probleemide selgitajatele kokku piihapäevane õhtupoolik, lõunase lauakõnega alates. Lauakõne pidas Multicultural Development osakonna konsultant Thade Rachwal.

Ta pühendas oma ettekande peamiselt eestlaste kultuuriliste ja majanduslike saavutuste ülestulemisele ja soovis, et eestlased jagaksid oma kogemusi ja viimusi teiste rahvastega ning aitaks neil leida väärikas koht Kanada kultuuri mosaiigis ja luua Kanadas harmooniline rahvaste ja rasside ühtsus.

Valve Andre andis põgusa ülevaate CCCM (Canadian Consultative Council on Multiculturalism-struktuurist. Ta kõneles ka raskustest, mis esile kerkivad, kui filmimistel ei arvestata rahvusgrupi soovidega, kui ajakirjandus vaikib rahvusgruppide hoogsast tegevusest jne. Kahjuks oli aeg liiga napp, et nii komplitseeritud ja laialdast põldu põhjalikumalt tundma õppida.

Laudkonna vestlusest võtsid osa Riten Ray, George Imai ja John Stephens. Riten Ray Kanada värviliste elanike saatust kirjeldav ettekanne oli liigselt emotsionaalne. Ray on Community Development projekti konsultant.

George Imai kõneles jaapanlaste traagilisest saatusest Kanadas II maailmasõja ajal ja soovitas kõik energia suunata poliitilisele ja ühiskondlikule suhtlemisele, kuna etniliste rühmade keele kadumisega kaob ka etniline kultuuri tulevik.

Püüda jõukaks saada ja hariduse kaudu pääseda mõjuvatele kohtadele oli kõneleja ettepanek. John Stephens, kes on CCCM Ontario esimees, rõhutas, et Kanada peab oma rahvast peegeldama nende erinevate kultuuride taustal. Samuti rõhutas ta etniliste rühmade rahulolematust Task Force on Canadian Unity repordiga.

Kui Trentis '77 ja '78 kõneldi mitmekultuurilisuse mõtte tähtsusest, algusest ja levimisest, oluliste ministeeriumide ja nende allorganisatsioonide asutamisest ning toetuste võimalustest erinevatele etnilistele rühmadele kultuuri viljelemiseks, siis Trent '79 töi mitmekultuurilistesse ettekannetesse ka poliitilist maiku. Kanadas on üks kolmandik rahvastikust etnilise päritoluga.

Hästi organiseeritult on sellel rühmitusel väga tugev poliitiline hääl.

Kuna aga Kanada mitmekultuurilisus sai ametliku staatuse liberaalide valitsuse ajal ja kuna konservatiivid ei ole sellele erilist vaimustust osutunud, on mitmekultuuriline tegevus föderaalsel pinnal praegu äraootaval seisukohal.

v—y.

Võitlus kommunistliku totalitarismi vastu

Anti-kommunistliku Maailmaliidu 12. kongress Paraguais

Maailma Anti-Kommunistlik Liit (WACL) on oma 12 tegevusaasta kestel kilresti ja pidevalt kasvanud — omades nüüd tõelise maailmaorganisatsiooni mõõtmed. Vaatamata suurtele kaugustele ja komplitseeritud reisuteedele oli WACL 12. konverentsile Paraguai pealinna Asuncioni saabunud ligi 500 delegaati, kes esindasid 103 liikmesorganisatsiooni 80 eri maast. Konverentsi tulipunktiks kujunes elav vaidlus rea parem-ekstremistlike organisatsioonide vastuvõtmise üle liitu — hästi organiseeritud infiltreerimiskatse lükati aga suure enamusega tagasi, mis võib tähendada positiivset pöördepunkti WACL edaspidises arengus.

WACL Euroopa osakonnad olid sel konverentsil arvukalt esindatud. Rootsi WACL osakonda esindas esimees Arvo Horm. Teine delegaat Rootsist Lars Eric Nyman esindas WACL Euroopa regionaalset organisatsiooni, mis hiljuti loodi Kopenhaagenis ja kuhu kuulub 14 riiki.

WACL on üks neid maailmaorganisatsioone, kelle käsutuses on suured majanduslikud ressursid, mis võimaldab pidada pikki konverentse, neid avada ja lõpetada suurte ja kulukate tseremooniatega ja delegaatidele pakkuda külluses igat laadi vastuvõtte, teatrietendusi, väljasõite ja paralleel programme. Asuncionis kulus konverentsiks kogu nädal 22.—28. aprillini. Konverentsi avamine toimus suure pidulikkusega Victoria teatris, millele järgnes suur massmiiting pealinna Vabadusväljakul koos konverentsi mälestustahvli avamisega Vabadusmonumendil. Konverentsi juhatajaks ja käesoleva aasta WACL esimeheks valiti Paraguai osakonna esimees dr. Juan Manuel Frutos.

Järgnesid traditsioonilised tervitused, aruanded, komisjonide moodustamised ja kogu suure aparaadi tööle rakendamine.

WACL konverentsid on aga alati olnud ka olulised eksiilrahvste esindajate kohtumispaigad. Balti ja ka Kesk- ja Ida-Euroopa eksiilrahvaste delegatsioonid on alati olnud arvukad, kuigi eksiilide organisatsioonid WACL-is tihti omavad vaid vaatleja- ja külalisliikmete staatust. Eksiilesindajate aruanded on ka alati olnud sisukamad ja põhjalikumalt töötletud kui paljude päris liikmesmaade aruanded. See tuleneb muidugi sellest, et eksiilesindajad tunnevad maailmakommunismi probleeme juba oma isiklike kogemuste tõttu paremini kui tihti muu maailma esindajad.

WACL Rootsi osakonna poolt esitatud ülevaates anti üksikasjalik aruanne ka balti organisatsioonide tegevusest nii Rootsis kui ka Euroopas.

Samuti käsitles see ülevaade põhjalikult suurvõimude konfrontatsiooni Läänemere ruumis ja polaarpiirkondades. Nii Rootsi kui ka Euroopa regionaalne üldaruanne käsitles sel aastal põhjalikumalt ka uus-natsistlikke liikumisi Euroopas, samuti ka filmi „Holocaust" vastukajasid Skandinaavias ja Euroopas.

Konverentsi töö toimus neljas komisjonis: 1) poliitilised küsimused, 2) kultuuri ja kirik, 3) noorteorganisatsioonid, 4) maailma liiklus ja uudiste vahendamise probleemid. Konverents kuulas ära suure arvu poliitiliste ja strateegiliste küsimuste ekspertide ettekanded, kes kohale olid saabunud Washingtonist, Euroopast ja Aasiast.

Konverentsi lõppresolutsioonis rõhutatakse võitluse tähtsust kommunistliku totalitarismi vastu, ükskõik millises vormis ja nimede all see ka ei esineks küll N. Liidus, kommunistlikus Hiinas, mujal Aasias, Aafrikas ja Euroopas.

Balti ja Ida-Euroopa vabadusliikumistele tuleb kogu maailmast abi organiseerida. Igal pool tuleb tõkestada vasakäärmuslaste, aga ka teiste ekstreemsete liikumiste infiltratsiooni demokraatlikesse institutsioonidesse. Lõppkommunikees öeldakse ka, et on ülimalt kahjatsetav ja otse häbiväärne, et vabade inimeste ja rahvaste suurim spordisündmus — Olümpia Mängud — juba teist korda (esimesena Berliinis) on antud totalitaarse türannia propaganda teenistusse.

Järgmine WACL konverents otsustati korraldada 1980. a. Euroopas enne Moskva olümpiamängusid. Asukohana esitati Lissabon, Saltzburg või München.

Rootsi tantsitar tantsis Eestis

STOKHOLM (EPL) — Kuningliku ooperi priimaballeriin Astrid Strüver käis oma N. Liidu turnee raamides ka Tallinnas, kus ta esines Estonia laval „Giselle" nimiosas.

Parteneriks oli talle selles balletis eesti balletitantsija Tiit Härm, kelle võimete kohta ta annab ajakirjanduses parima hinnangu, märkides, et Härm on ka pedagoog ja nüüd on kavatsus teda Stokholmi kutsuda ooperiballeti meestantsijaid treenima sügisperioodiks.

Astrid Strüver käis esinemas veel Vilniuses ja Leningradis.

MEMBER REALTY CANADA CARGI™
Each Manbar office Independently owned and operated
MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd.)
Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
Toomas Mankin, tel. 487-4477
kodus 447-2017

Poliitiline protsess Tartus?

Jaht illegaalsele ajakirjale

STOKHOLM (EPL) — Kas on Tartus tulemas uus poliitiline protsess? Küsimus kerkib seoses kodumaalt saabunud värskete teadetega KGB äkilisest aktiivsusest ühenduses Tartus põranda all ilmuva kultuurilise, käsitsi paljundatud ajakirjaga, mis kannab nime „Poolpäevaleht" ja millest on ilmunud vaid viis numbrit.

See ilmus masinakirjalehtedel paljundatuna kõigest mõnekümnes eksemplaris ja lugejate arvu võis hinnata ainult paarisajale inimesele.

Ometi on ametivõimud selles näinud ohtu rezhiimile ja ülekuulamised on käigus.

Saabunud informatsioonidel kahtlustab KGB esmaselt noort üliõpilast Hubert Jakobsit, keda on kutsutud ülekuulamisele, kuid pole läinud. KGB-leitnant Viktor Kozlov on kutsunud „vestlusteks" välja rea noori vaimuinimesi: 10. aprillil kuulati üle poetess Doris Kareva, 11. aprillil Arvo Vest ja Ado Lindrop, üliõpilane, kelle isa on olnud varem okupatsiooni haridusministriks, samuti Anton Raid, Katrin Kolde ja Villu Liiv.

23. aprillil toimunud Noorte Autorite Koondise juhatuse koosolekul pidi otsustatama Hubert Jakobsi koondisest väljaheitmine, mis aga põrkus noorte kirjameeste vastuseisule. Juhatuse liikmed, kirjanikud Kalju Kääri ja Tõnis Lehtmets nõudsid seepeale kategooriliselt „ebasoovitava elemendi" väljapuhastamist, mis seepeale ka toimus — Jakobs heideti välja.

Teda kuulas 24. aprillil isiklikult üle ka ülikooli politrukist rektor Arnold Koop, kes ähvardas Jakobsit välja heita, kuna ta pole kirjutanud seletuskirja KGB-le.

KGB oli klassifitseerinud omaväljaande „Poolpäevalehe" nõukogudevastaseks, kuigi see käsitleb kultuuriuudiseid. Aprilli lõpus käsitleti väljaannet ka partei Tartu linnakomitees, kus võeti seisukoht, et „Poolpäevaleht" on natsionalistlik ja religioosne.

Ülekuulamised on nüüd ulatunud ka Tallinnasse, kus KGB-l on õnnestunud saada rohkem seletusi kõnealuse väljaande kohta. Muu hulgas on „vesteldud" kunstnik Leonhard Lapiniga.

Selgub, et juba jaanuarikuus KGB oli häiritud ja major Lillemaa Tallinnast käinud Tartus KGB vaateid vahendava Jaan Isotamme juures ähvardusega, et võimud „Poolpäevalehte" ei talu ja kui selle ilmumine ei katke, siis läheb asi tõsiseks. Ilmumine katkeski.

Sellele vaatamata jätkub juurdlus ning jääb mulje, et see toimub mingisuguse uue poliitprotsessi lavastamiseks,

et enne 1980-nda aasta olümpiaregatti „puhastada" Eestit inimestest, kes võiksid vahendada teateid tegelikust olukorrast Eestis.

Soome Meeskoor Toronto Eesti Meeskoori külaline

Möödunud teisipäeval olid Eesti Majas Toronto Eesti Meeskooril Soome meeskoor „Suomen Mieslaulajat" külalisteks. Hõimukoor oli külaliskooriks hiljuti toimunud T.E. Meeskoori kevadkontserdil, kus sõlmiti uuesti lähemaid sidemeid pärast mitmeaastast vaheaega.

Ohtu oli sõprusõhtuks, kus vesteldi, sõlmiti lähemaid sõprussidemeid ja organiseeriti ka ühislaulu. Mõlemast koorist oli kohal umbes samaarvuliselt 40 laulja ümber, kes veetsid meeleolulise õhtu. Otsustati edaspidi veelgi selliseid sõprussidemeid tugevdavaid koosviibimisi jätkata.

H. KIRIK Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

EESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS PRESIDENTI

ALFONS PAJUSTE't

mälestab leinas

TORONTO EESTI ÜHISPANK

LAHKUNUD SÕPRA

ALFONS PAJUSTE't

mälestavad kurbuses

RUUDI ja ERIKA SOLOM
ALFRED ja HILMA LILLEORG

HEAD SÕPRA

ALFONS PAJUSTE't

leinab

JOHANNES KITTASK perekonnaga

MÄLESTUS SINUST JÄÄB ELAMA

armas ALFO

Leinavad kurbuses

MILLI ANDRE perega
VALVE ja REIN ANDRE perega

ARMAST

ALFONS PAJUSTE't

leinavad kurbuses

FELIX ja LY KRABI perekonnaga

HEAD KAUAAEGSET PEREKONNATUTTAVAT

ALFONS PAJUSTE't

mälestab

JAAN NOOLANDI perekonnaga

ARMAST LAULUÕDE

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad sügavas leinas

TORONTO EESTI APOSTLIKU ÕIGEUSU KOGUDUSE LAULUKOORI-LIIKMED, KOORIJUHT JA KOORIVANEM

KOORI KAUAAEGSET TOETAJALIIGET

ALFONS PAJUSTE't

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI MEESKOOR

PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663

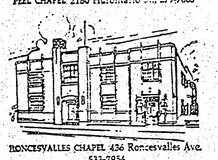
RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED Established 1879

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

---

Õpetaja August Raidur suri Rootsis

Stokholmis suri 27. mail südamerabandusesse õpetaja August Raidur, kes oli hästi tuntud ka Toronto eestlastele kuna ta oli siinses Jakobi koguduses õpetaja 1952. aastast kuni 1975. aastani. 1975. aastal siirdus ta Stokholmi, kus ta oli õpetajaks sealses piiskoplikus koguduses ning ühtlasi ka EELK konsistooriumi assessor.

August Raidur oli sündinud 29. augustil 1914. aastal ja ordineeriti 13. dets. 1942. aastal Tallinna Toomkirikus. Ta tegutses pärast seda õpetajana Saaremaal. Torontos oli ta ka kohaliku Rootsi koguduse õpetaja.

August Raidur maetakse 15. juunil Stokholmis Jakobi kirikus. Tema mälestusteenistus Torontos toimub 17. juunil kell 7 p.l. First Lutheran kirikus, 116 Bond St. Toronto Jakobi ja Rootsi luteriku koguduse ühisel korraldusel. Teenivad piiskop K. Raudsepp ja abipraost T. Nõmmik.

OOTAMATA SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST ABIKAASAT, EMA JA VANAEMA

JOHANNA LÕUGAS't

sündinud 26. juunil 1909 Pärnumaal
surnud 1. juunil 1979 Torontos

mälestavad kurbuses

ABIKAASA
TÜTAR perekonnaga
POEG perekonnaga
OMAKSED Eestis ja Rootsis

ARMAST SUGULAST

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad leinas

AUGUST LIIPERE abikaasaga
ÜLO LIIPERE perekonnaga
ELLEN TOMINGAS perekonnaga
MILDA HANSLEP perekonnaga

ARMAST SUGULAST

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad kurbuses

JERLINDE KIRS perekonnaga
LUISE LITAVSKY perekonnaga
LISETTE SZANGULIEZ abikaasaga
ELLEN LÕBU perekonnaga
VALDEKO SEITS perekonnaga

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUNUD KOGUDUSE-, NÕUKOGU- JA LAULUKOORILIIGET NING NAISRINGI JA KÄSITÖÖRINGI ESINAIST

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad sügavas leinas

TORONTO EESTI APOSTLIKU ÕIGEUSU KOGUDUS, KÄSITÖÖRING, NÕUKOGU, JUHATUS JA VAIMULIK

UNUSTAMATA ARMAST

JOHANNA LÕUGAS't

mälestab kurbuses

Muld ei suuda matta
mälestust Su'st hääd!

AUGUST PÕLDVEE perekonnaga

ARMAST AMETIVENDA

AUGUST RAIDUR'it

sündinud 29. augustil 1914 Tartus
surnud 27. mail 1979 Stokholmis

mälestavad vaikses leinas

OSKAR GNADENTEICH
WALTER JOHANSON
HEINO LAANEOTS
ERNEST LOOTSMAA
TÕNIS NÕMMIK
OSKAR PUHM
ELMAR PÄHN
KARL RAUDSEPP
HELMUT SAABAS
ANDRES TAUL
THOMAS VAGA
PEETER VANKER

Valvake, sest teie ei tea
mis tunnil teie Issand tuleb! . . .
Matt. Ev. 24:42

AKILISE RASKE HAIGUSE LÄBI LAHKUS MINU UNUSTAMATA ARMAS MEES

ELMAR SÜGISE

Sündinud 9. veebruaril 1907 Eestis
Surnud 1. juunil 1979 Montrealis

Lohutamatus leinas

ABIKAASA

PIKA HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MEIE ARMAS

MILJA MERE

Sündinud 17. jaanuaril 1900 Harjumaal
Surnud 30. mail 1979 Torontos

Mälestavad leinas

MILLI ANDRE
JAAN ja MARYANNE ANDRE
OMAKSED kodumaal

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST SÕPRA

ELMAR SÜGISE't

mälestavad leinas

MARTA, WERNER, OLAF

---

200 km kauguselt emadepäevale

ROTTERDAM (VE) — Eelmiste aastate eeskujul tähistas Eesti Selts Hollandis ka sel kevadel traditsioonilist emadepäeva. See leidis aset pühapäeval, 6. mail Rotterdamis, Soome Meremeeste Kirikumajas. Koosviibimise kestel tuli esitamisele Ameerika eestlaste poolt A. Kitzbergi „Libahunt" ainetel vändatud film „Tiina", milline koosolijate poolt suure tähelpanu ja sooja kiiduavalduse osaliseks sai. Ei puudunud lilled emadele ja kaetud oli ka hubane kohvilaud meie virkade perenaiste poolt. Kokkutulijate arv ulatus neljakümneni, kusjuures oli tulnud kaasmaalasi ligidalt ja kaugelt. Isegi üle 200 kilomeetri pikkust teed ei pidanud mõned paljuks, et emadepäeva tähistamisest osa võtta ja eestlaste poolt ja emakeeles valmistatud filmi näha ning seda meie vanemale põlvele hästi tuntud eesti kirjaniku teose ainetel.

Oma osavõtuga austas emadepäeva koosviibimist ka Ühendatud Põgenike Organisatsioon Hollandis sekretär dr. J. K. Jarolimek. Arvukalt oli saabunud hollandlastest perekonnaliikmeid ja tuttavaid ning samuti ei puudunud koosolijate hulgast soomlasest ja lätlasest külalised ning üks Belgia kaasmaalane.

Kokkutulekut võib pidada täiesti õnnestunuks ja lõpuks avaldab Eesti Selts Hollandis siirast tänu härradele Richard Norvelile ja Kaljo Käärikule filmi laenutamise ja transpordi eest.

E. ROODE

PUHKA RAHUS ARMAS

MILJA MERE

Mälestavad leinas

AINO ja MEINHARD AAMANN
MARI-ANN, ROY, SHANNON O'ROURKE
HERMINE ja WALTER KOPPEL

OMA ENDIST ÕPETAJAT

AUGUST RAIDUR'it

sündinud 29. augustil 1914 Tartus
surnud 27. mail 1979 Stokholmis

mälestavad sügavas leinas

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
ROOTSI LUTERIUSU KOGUDUS TORONTOS
EELK-BUFFALO PAULUSE KOGUDUS

... Sinu kätte ma
usaldan oma vaimu ...
Taaveti laul 31:6

PUHKA RAHUS,
ARMAS

MILJA MERE

Mälestavad kurbuses

VALVE ja REIN ANDRE perega
MARE ja IISAK VARMA perega

ARMAST

HEITI PAST'i

mälestavad kurbuses

ARNA ja TOIVO LAANEMAE
MARIE ja HENRY MILLER
IRENE ja RUDOLF OLLJUM
ARNI ja PAUL SANDER

Arvo Vabamäe teatrijuubel

Arvo Vabamäe n.n. ühemehe teater tähistab teatri direktori, näitejuhi, näitleja ja lavatöölise Arvo Vabamäe 50-aastast teatritööd aktusega s.a. 14. oktoobril Eesti Maja suures saalis. Kavas on: palvus — praost O. Puhm, deklamatsioone juubilarilt (Henrik Visnapuu, Hannes Oja ja Arved Viirlaidi luulest) ja August Mälgu proosast, lauluettekanded — sopran Erika Veskimets-Solom, kõne — aupeakonsul Ilmar Heinsoo ja lühinäidend „Kureratsanik Kiir" juubilari esitusel.

PUHKA RAHUS ARMAS ÕEMEES

AUGUSTIN URBAN

Sünd 26. sept. 1907 Saaremaal
Surnud 31. märtsil 1979 Tallinnas

mälestab leinas

LISANNE VAHER perekonnaga

ARMAST NAISRINGI ESINAIST

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad

SINAIDA PÄIKE abikaasaga
FRIEDA SAARNI abikaasaga
ADA AVI abikaasaga
MARTA TAMM

Puhka rahus!

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA JA TUTTAVAT

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad

IRMA lastega
JUTTA ja BRUNO
EVI ja ARNO
ELLEN ja JUHAN

Skautliku nooruse spordipäev Jõekääru staadionil

Kanada eesti skaut- ja gaidmalevad on ringkirjaliselt palunud kõiki üksusi, nende liikmeid ning juhte osa võtma kergejõustikupäevast Jõekäärul laupäeval, 9. juunil. Kohapealne registreerimine toimub Jõekääru staadionil kell 9 ja 10.30 vahel. Võistlused algavad kell 11 ja lõppu on oodata kell 4—5 paiku.

Võistlusalad on samad, nagu eelnevatel aastatel. Vanuseklassid algavad 6—7 aastastega ning liiguvad kahe-aastaste klassidena kuni 19-aastasteni. Kulude katteks on võistleja osavõtumaks $2. Pealtvaatajatele sissepääsumaksu ei ole. Kohapeal saab lõunaks sooje vorste ja limonaadi.

Malevad paluvad kõikide juhtide ning noorte vanemate abi võistluste läbiviimisel.

Eesti Gaidide Malev Kanadas
Eesti Skautide Malev Kanadas

Teadaanne pensionäridele

Eesti Pensionäride Klubi Torontos korraldab väljasõidu neljapäeval, 21. juunil Hamiltoni Rockgardeni. Ärasõit kell 9.30 Eesti Maja juurest. Sõiduhind liikmetele $2.00, külalistele $3.00. Registreerimine: H. Mägi tel. 766-5914 12. juunil. A. Edasi tel. 266-8694 13. juunil. F. Terts tel. 691-5228 14. juunil. Helistada registreerimiseks kella 7—9 õhtul.

JUHATUS

MEIE KALLIST

JOHANNA LÕUGAS't

leinavad

ARKADI ja VALVE ROSIN

JOHANNA LÕUGAS't

mälestavad kurbuses

MARIA MEEDER
TIINA ja JOHANNES
LINDA ja VIKTOR JÄRVALT

ARMAST SÕPRA

JOHANNA LÕUGAS't

leinavad

A. WÄLLIK perekonnaga
J. JUHANSON perekonnaga
M. NURMING abikaasaga
A. LEPISMAA abikaasaga

ARMAST VILISTLAST

theol. AUGUST RAIDUR'it

mälestab leinas

KORP! FRATERNITAS LIVIENSIS TORONTO KOONDIS

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

SPORT

Paul Kerese mälestusturniir Toronto Eesti Majas

Toronto Eesti Maleklubi korraldusel toimub 7. juunil Toronto Eesti Majas ruumis nr. 12 kell 7.30 õhtul kiirmale turniir. Kõiki malehuvilisi palutakse lahkelt osa võtta ja oma malendid kaasa tuua.

„Tallinn Festival '79" raamides peetakse kaks maleturniiri Toronto Eesti Majas. Esimene on kiirmale turniir (10 min.) ja see toimub 21. ja 22. juunil algusega kell 7 õhtul. Turniiri võitjaid auhinnatakse. Teine on kahepäevane suurmeister Paul Kerese mälestusturniir ja see algab kell 12 päeval 23. juunil. Mängud peetakse kahe miinuse süsteemis ja igal mängijal on käikude kirjutamiseta tund aega. Esikohtadele tulejaid austatakse auhindadega ja võitjale antakse üle kunstnik Ants Vommi poolt valmistatud P. Kerese büst.

Paul Keres algas oma male karjääri 13-aastasena Pärnus. Ta saavutas 1929. aasta linna malevõistlusel teise koha ja see tiivustas noort maletajat edaspidistele saavutustele. Pärnu Poeglaste Gümnaasiumi õpilasena võttis ta osa kolmest koolinoorte turniirist (1930-31-32) võites 30-st võimalikust 28,5 punkti ja kolm esikohta. Kirimalest osavõtt viis nooruki rahvusvahelisele male foorumile. Juba 1935. aastal jagas Keres Gunnar Friedemann'iga Eesti meistervõistlustel esikohta. Keres oli maletaja kel oli võõras punktide hankimine ja ta pani pearõhu malekombinatsioonide arendamisele ning riskis vahel sellepärast kaotamisega. Keres püsis aastakümneid maailma maletajate edurivis, kuid tal ei õnnestunud kunagi maailmameistri tiitlit võita.

24. mai maleõhtul peetud 5-voorulise maleturniiri võitis M. Tae (4½ p), teiseks tuli V. Puna (4 p.) ja kolmandaks L. Joselin (3½ p.).

Üleskutse eesti sportlastele

Käesolevaga kutsume kõiki eesti sportlasi osa võtma ESTO-80 spordivõistlustest, mis toimuvad ajavahemikul 6.—13. juulini 1980 Stokholmis. Kavas on järgmised spordialad: kergejõustik, tennis, ujumine, golf, laskesport ja pallimängud. Samuti on kavas korraldada male- ja bridzhivõistlused. Laskevõistlused toimuvad väikekaliibrilisest püssist (kal. 22) ja püstolist (kal. 22).

Pallimänge korraldab Anu Blunt, laskesporti Ants Tüksameel ja kõiki teisi spordialasid Tanel Moora. Registreerimised saata järgmisel aadressil: ESTO-80 sporditoimkond, Box 657, S-101 56, Stockholm, Sweden.

Uus Eesti rekord vasaraheites

Tallinnas peetud spordiühingute ja klubide kergejõustikuvõistlustel tehti esimene tänavune rekordiparandus Eestis. Vasaraheitja Kunnar Laansalu ületas kolmel korral oma senise tippmargi, kusjuures kuuendal katsel ületas esmakordselt ka 70 m piiri, saavutades uueks Eesti rekordiks 70.06.

Soome kergejõustiklased suurvormis

Tänavune kergejõustiku hooaja avamine on olnud eriti edukas Soome sportlasile. Juba varakult Uus-Meremaal peetud võistlustel asus Pentti Sinersaari maailma edetabelisse oma suurepärase odaviske tulemusega 93.86.

Los Gatos peetud võistlustel heitis Markku Tuokko ketast 67.22, mis oli seekord 13-es parim tulemus maailmas ja parandas sellega Soome rekordi 40 sentimeetri võrra. Koos Tuokkoga oli spordi ringreisil ka kuulitõukaja Reijo Ståhlberg, kes tõukas kuuli 20.86, mis oli sellal hooaja tipptulemuseks.

Markku Tuokko aga parandas oma USA spordiretkel veel oma uut rekordit viies selle järgmisse meetrisse. Ta parandas oma värsket rekordi 90 sentimeetri võrra — 68.12, tõustes kõikide aegade edetabelis kaheksandale kohale.

Ka Reijo Ståhlberg parandas Fresnos oma tänavust tipptulemust, tõugates 21.21, jäädes ainult 5 sm võrra taha maksvast Soome rekordist. Veidi hiljem tõukas ta jällegi rohkem, tehes Fresnos kuulitõukes 21.69, mis tõstis ta maailma kõikide aegade edetabelis kuuendale kohale. See on samal ajal ka uus Soome rekord, eelmine tema nimel olnud rekord oli 21.26, mille ta tõukas 1974.

RISTSÕNA NR. 995

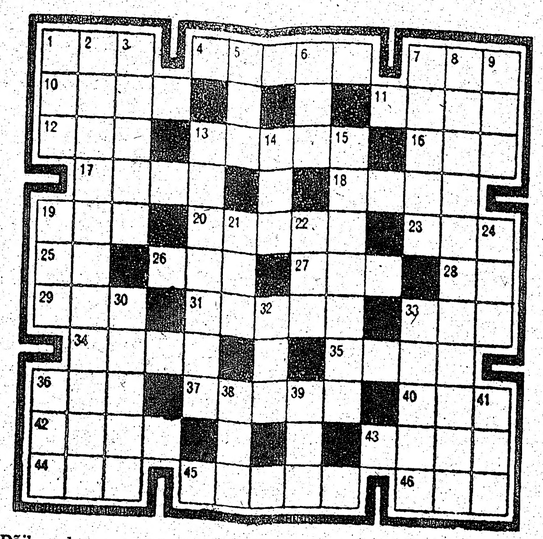

Põikread: 1. Põllutööriist, 4. Linn Eestis, 7. Kolm tähte järjestikku, 10. Sundimine, 11. Paavstide nimi, 12. Lühend inglise naisenimest, 13. Millegi või kellegi all olev, 16. Koht Tallinna lähedal, 17. Tien- . . . — linn Hiinas, 18. Pull, 19. Eesti ajakirjanik ja skauditegelane, 20. Kokkukeeratud kimbuke, 23. Mõiste pallimängudes, 26. Küsimus, 27. Eesti Vabadussõja kangelane, 28. Jõgi Itaalias, 29. Tervitussõna ladina keeles, 31. Kauba pakendi kaal, 33. Lapse imetaja, 34. Ajaline mõiste, 35. Aktusesaal, 36. Veekogu, 37. Moodustavad lause, 40. Tung, 42. Serv, 43. USA osariik, 44. Peen karv, 45. Hoiab laeva paigal, 46. Ilmakaar.

Püstread: 1. Tugev kaart, 2. Eesti muinasjutt, 3. Enda, 5. Veelind, 6. Jõgi Venemaal, 7. Tuntud eesti näitlejatari eesnimi, 8. A. Mälgu teos, 13. Kingitus, 14. Loodusenähe, 15. Lava, kõrgendatud põrandaosa, 19. Jaatus, 21. Suurriik, 22. Inglise tiitel, 24. Inglise mehenime lühend, 30. Sugupool, 32 Viljarõuk, 33. Ikka, kogu aeg, 36. Koht Põhja-Eestis, 38. Kahe eesti kirjaniku nimi, 39. Endine eesti ajakiri, 41. Õhtune taevapuna.

RISTSÕNA NR. 994 LAHENDUS

Põikread: 1. Vanemuine, 7. Tee, 9. Albers, 10. Umin, 11. Albu, 12. Ankara, 13. Meetod, 15. Ostu, 16. Antiloop, 19. Maakaart, 21. Kile, 23. Alanev, 24. Orbiit, 27. Tall, 28. Enam, 30. Isekas, 31. Der, 32. Veneetsia.

Püstread: 1. Viu, 2. Aumees, 3. Ennatu, 4. Usaldama, 5. Naba, 6. 6. Elundi, 7. Tera, 8. Esmaspäev, 13. Mormoonid, 14. Etna, 17. Totaalne, 18. Odin, 20. Avitav, 21. Kadett, 22. Lehari, 25. Baer, 26. Tase, 29. Maa.

Spordiuudiseid kodumaalt

Heino Puuste viskas Musta mere ääres Adleris peetud kergejõustikuvõistlustel oda 82.92, mis on ainult 114 sentimeetrit mõrgem Eesti rekordist.

*

Tallinnas peetud kergejõustiku hooaja avavõistlustel heitis Elju Kubi esmakordselt ketast üle 60 m piiri — 60.40 ja tõusis sellega Eesti rekordiomaniku Helgi Partsi järel teiseks eesti naissoost kettaheitjaks. Samal võistlusel Helgi Parts tõukas kuuli 17.12. Tähelepanu äratas 16-aastase Ingrid Sisaski kettaheide 48.50, mis on uueks Eesti noorterekordiks. Vasaraheites saavutas Kunnar Laansalu 67.80, H. Loss 65.52. Praegune Eesti rekord on 68.42.

*

Eestis peetud meistrivõistlustel oli 15. mail kavas moodsa viievõistluse teine ala vehklemine. Edukamad olid „Kalevi" sportlased T. Tõnise (35 võitu, 1023 punkti), teine R. Russmann (34, 1000), kolmas A. Saan (33, 977). Meeskondlikult võitis vehklemise „Kalevi" esinduskoosseis. Individuaalselt oli esimene R. Russmann 2070 punktiga, teine A. Saan 2061 p. ja kolmas T. Tõnise 1987 p.

Moodse viievõistluse ratsutamisel oli parim E. Teedla 1100 punktiga. Võrdselt 1084 punkti kogusid tartlased A. Saan ja M. Ernesaks.

LUGEGE

Rein Moora — Evald Uustalu

SOOMEPOISID

384 lk. (sellest 64 lk. fotosid) — Hind $14.00 pluss 85 c saatekulu

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 centi saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUSID JA ON MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

Einar Sanden

„MITME NÄO JA NIMEGA"

Dokumentaalteos andekaimast eesti soost spioonist Arthur Haman — Juhan Tuldavast, kes „põgenes" 1955. a. Rootsi ja saavutas pagulaskonna usalduse, kuni 1963. a. N. Liitu tagasi läks. Autori uurimine põhineb paljudele dokumentidele ja isiklikele kokkupuuteile.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 centi.

Einar Sanden

„KGB CALLING EVE"

See on mõned aastad tagasi eesti keeles ilmunud ja suurt tähelepanu leidnud dokumentaaljutustuse „KGB kutsub Evet" inglise-keelne väljaanne. Eestikeelse teose ilmumisel nimetati seda rohkem kui tõesti sündinud looks, vaid hoopis kõigile kodumaad külastajaile vajalikuks käsiraamatuks. Võõrastest rahvustest sõpradele oleks see heaks näiteks KGB agentide tööst turistide hulgas.

224 lk. Hind $12.50 — saatekulu 50 centi

AINO KALLAS

Barbara von Tisenhusen

Üks jutt Liivimaalt

3.

Ja ka muidu on ses noores neitsikeses sündinud mutatio elik meelemuutus, nii et teisedki on võinud seda tähele panna.

See neitsiken Barbara on hakanud mittesakste suitsuonnides käima, kus need üheş oma lojustega armetult elavad, ja on hakanud kõnelema nende naiste ja tütardega, nagu ka õpetama neile mõnesuguseid oskusi, nõnda kui õmblemine ning peenem ketramine. Ka on ta hakanud kulutama aega nii tühisel, et mitte öelda patuse kombel, nagu kuulates nende mittesakste paganlikke nõiasõnu ja leelutusi, mida nad nii tööl olles kui ka kodu igal võimalusel laulavad. Sest, Jumal paraku, nad on veelgi oma südame põhjas selged paganad, kuigi on Kristuse õpetuse vastu võtnud ja Ristimise osalisteks saanud. Ta on katsunud isegi paberile panna ja üles märkida pookstaavidega neid jõledaid lorisid, millel ep ole sisu ega mõtet, ning mis on Saatana meeletus algusest lõpuni.

Ja kord usaldas ta isegi Rõngu härra Johann von Tödweni kuuldes kõne alla võtta, et neid mitte-saksu või mitte-inimesi ei tohi peksa ega nuhelda. Siis tegi härra Johann temale selle ometi tarvilikult selgeks, et nuhtlus on otse ilmtingimata tarvilik mitte-sakste nii kehalise kui hingelise õnne jaoks, ja ühtlasi, et naispoolele ei kõlba ennast segada asjadesse, mis käivad üle ta Loojalt saadud mõistuse.

Aga neitsi Barbara ei jätnud kõigist manitsusist hoolimata läbikäimist mitte-saksstega, ja näitas nõnda, nagu oleks tal sellest suurem meelelahutus kui istuda auväärt ja vooruslikkude neitsite hulgas ta omast seisusest või lõbustada end süütul ning lubatud kombel noorte ritteritega.

Mis liikus selle noore neitsikese meeles sel ajal ja kus ta mõtted rändasid, seda teab ükspäinis Looja, kes ise oma ülitarga ja varjulhoitud otstarbe järgi ta maamullast on teinud ja võib läbi katsuda ta südame ning neerud.

Neil ajul sai neitsi Barbara kaheksateist ajastaega vanaks ja oli nõnda siis juba ammu abielu easse jõudnud.

Aga Jaanipäeva järel võeti Rõngu mõisa uus kirjutaja, nimega Franz Bonnius, sündinud auväärt vanemaist Braunschweigis Saksamaal, ja esialgu kaubasellina Liivimaale tulnud.

Siis juhtus ühel suveõhtul, et Barbara tuli oma kahe onutiitre ja veel kahe teise aadlineitsiga jalutuselt, aga lossi väraval tulid neile vastu härra Jürgen ja kaks ritterit ning ühes nendega Bonnius, kes oli just pärale jõudnud.

Ja mina seisin eemal ning nägin seda kõike.

Vana Liivimaa komme on see, et kui aadlikud üksteisega linnades, alevites, mõisates elik külades kokku saavad, siis nad üksteist sõbraliku suuandmisega vastu võtavad ja nõnda teretavad. Nii ei pea ritterid neitsitest mööda minema, vaid peatama ja järgemööda igaüht kaisutama ning temale suud andma, ka siis, kui nad neitsitele ka tuttavad ep oleks. Ja seesinane komme on maksnud kuni Mosku sõjani, aga selle jooksul on ta kadunud.

Ning sest ep ole muud kui head öelda, sest see on korralik ja viisakas komme ning suuandmine sünnib kõiges vooruses.

Seepärast võttis ritter Jürgen esimesena ja tervitas neitsikesi, igaühele suud andes, ja neitsikesed lasksid heameelega nii sündida. Mispeale mõlemad võõrad ritterid niisama suuandmisega teretasid kõiki viit neitsikest, Barbarat, ta kahte onutütart ning kahte muud.

Ja neitsikesed olid kõik noored nagu kastehein tema õitsemise ajal, enne kui ta närtsib ning visatakse ahju. Ja õhtu oli ka pehme ja kaunis, ning taevas täis pilvi otsekui voonakesi.

Aga Bonnius, see uus kirjutaja, peatas ja ootas, kuni kõik oleks mööda. Ja minu silmad nägid ta mehist kuju ja tema keha pikkust, mida ta ometi kergelt ning vaevata kandis. Ja tema silmades oli julge ning hakkaja pilk, nagu inimesel, kelle veri tihti pähe tõuseb, ning tema olemine oli ennem palgasõduri kui hanesule tarvitaja oma. Ka panin mina tähele, et tema kõrvad olid väikesed ja kaunid ning ligi pead, mis on tarkuse tundemärk ja tema näol ep olnud kuskil liiga liha, vaid see oli ennemini lahja ning terav, nõnda et ta haugast meelde tuletas.

Siis ütleb Barbara, kes polnud veel näinud Bonniust ega teda seepärast tundnud, naljatades sel viisil:

„Auväärt ja vägev ritter, kas sa ei taha tarvitada õigust, mis sulle maa kombe järgi lubatud?"

Mispeale Bonnius vastas viisakalt, nagu on alamast seisusest olevat kohus:

„Armuline fröölike eksib, sest mina ep ole tõepoolest mitte ritter, vaid Rõngu lossi uus kirjutaja."

Aga mina, Matthaeus Jeremias Friesner, elatanud mees, kes pole eales naispoolesse puutunud ega tunne lihaliku armastuse rõõmusid, ma tunnen siiski inimesi, nõnda kui keldripealik tunneb veinisid oma võlvi all. Sest paljud on minu käe alt läbi läinud ja palju on neid, kes minule oma südame on avaldanud ning palju tunnistusi olen mina vastu võtnud, olgugi et Augsburgi Confessio järgi pihtimine Jumala tahtmist mööda Liivimaal on kõrvale jäetud.

Nõnda on inimese iseloom mulle üpris selgeks ning arusaadavaks saanud.

Ja mina tundsin, kui need kaks noort inimest teineteisele need sanad laususid, et nende vahel selsinatsel silmapilgul sündis, mida keegi ei või tegematuks teha ja mis on kõigi eest peidetud, ning et nad teineteise külge seoti ühe kõva ja võimsa sidemega, mis peab kuni surmatunnini. Aga sellest kõigest ei teadnud nemad isegi veel midagi.

Vaid neitsikene Barbara lõi punaseks kui pohlamari ja pööras ruttu ümber oma kandadel ning itsitas ja lobises, nagu ep oleks midagi olnud.

Aga kui mina järgmine kord nägin neitsi Barbarat kui ka Franz Bonniust, oli juba talv ja küünlakuu. Ja see sündis karumängu ajal. Rannu lossis, mida nüüd valitses oma õndsa isa järel eelnimetatud neitsi Barbara vend, kõrgesti suurtsugune härra ja ritter Jürgen von Tisenhusen, kes oli võtnud enesele abikaasaks Edde von Neyleni, Gotthardi tütre.

Aga ritter Jürgen, nagu ka paljud teised tema seisuse liikmed pärishärrad Liivimaal, pidas oma lossis ikka kahte või kolme ahelatesse pandud noort karu, ning need metsloomad olid juba kutsikatena metsast püütud. Niisama pidas ülemalnimetatud härra Jürgen kümme koera otse nende karumängude jaoks, kes kõige hoolega õpetud, ja igal koeral oli ka poiss, mittesakste hulgast.

Kui nüüd karukutsikad olid saanud kaks ajastaega vanaks, siis pandi toime karumängud. Ja oli valitud suur ja avar koht lossi õues, ning suurtsugused härrad ja emandad olid ehtinud enese kalliste nahkadega, nagu tuhkru- ja soobli-, aga ka leopardinahk, sest oli üpris pakane ilm.

Siis nägin mina neitsi Barbara istuvat oma Tädi kõrval trepil, sammaskatuse all. Aga see kirjutaja, see Franz Bonnius, oli ka tulnud ühes Rõngu prouaga, aga ta püsis eemal, nagu on kohane tema seisuses olevale.

Ja kogu aeg tegid koerad üpris valju kisa, vingudes ning ulgudes kui marutõves, et neid mitte kohe karu kallale ei lastud, kuna nende himu põles, ja nende silmad olid pahupidi peas, nii et ainult nende silmavalged välkusid, nõnda himutsesid nad karu verd.

Kui nüüd ülalnimetatud karu, kes oli noor ja üpris kange isaloom, oli toodud ahelates keset avarat kohta, siis päästis talutaja ta lahti, ning ta hakkas lumes piherdama. Aga siis ässitas ritter Jürgen, roosk pihus: „Sultan!", ja kohe tormas koer ilma haugutamata üle lume karu kallale ning otse kõrvast kinni. Aga nüüd ka karu urisema ja kasukat raputama ning kämblaga kõrvahoopisid virutama, nii et oleks arvanud koera viimse tunnikese tulevat. Aga siis ässitas ritter Jürgen taas: „Muri!" ja nüüd lendas Muri karu teise kõrva kallale.

Aga nüüd kargas metsloom tagumistele jalgadele ja hakkas esimeste käppadega pead sugema, nagu oleks tahtnud oma kõrvu pesta. Ja suurtsugused härrad nagu ka emandad olid üpris rõõmsad sest pektaalist, mis oli neile valmistud, ja nad kisendasid suure häälega ning ässitasid koeri.

(Järgneb)

30 protsenti puna . . .

(Algus lk. 2)

Enne tõelist invasiooni katsutakse aktuaalsel rünnakualal saavutada vastase (Rootsi) kaitsele vähemalt 50% kaotusi sabotaazhi, õhurünnakute ja mereväe kahurite läbi. Kui on invasiooniga maale jõutud, püütakse motoriseeritud armeega, tankiväega eesotsas teha kiireid ja sügavaid rünnakuid peamiselt maanteede kaudu.

Sõditakse tihedas koostöös lennuväega ja vajaduse korral võidakse kasutada ka taktikalisi tuumarelvi, et kiirelt rünnakusihile jõuda.

Tähtis on ka koostöö langevarjurite üksustega. Neid kasutatakse tähtsamate sõlmpunktide, lennuväljade, sadamate ja muude strateegiliste kohtade kiireks vallutamiseks, eriti ööpimeduse kaitsel.

Kuna me aga teame, et Rootsi hoiab oma piire ja naabreid pideva järelvalve all ja et laevade, sõjaväe ja lennukite rünnakuks ettevalmistamine ning koondamine küllalt suurel arvul invasiooni jaoks võtab aega ja et seda on võimatu varjata, siis võime eeldada, et meil Rootsis lähemas tulevikus pole põhjust karta vallutajate tulekut.

EPL/AHO REBAS

Prof. Arens Euroopasse

NEW YORK (EPL) — Dr. phil. Olavi Arens, kes seni töötas Savannah ülikooli juures Georgias assistent-professorina Euroopa ajaloo alal, alates 1. apr. 1979 edutatud associate professoriks samal alal ja kohas.

Prof. Arens kavatseb käesoleva aasta juunikuul tulla mõnekuulisele uurimis- ja ettekandematkale Euroopasse, esijoones Lääne-Saksamaale ning võimalusel ka Rootsi ja Soome. Viimases kohas viibis Arens seoses doktoreerumisega Ford-Foundation stipendiaadina 1970—71 rohkem kui ühe aasta vältel.

VABA EESTLANE

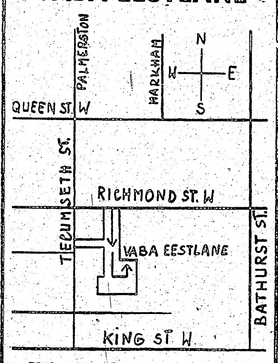

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan.

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

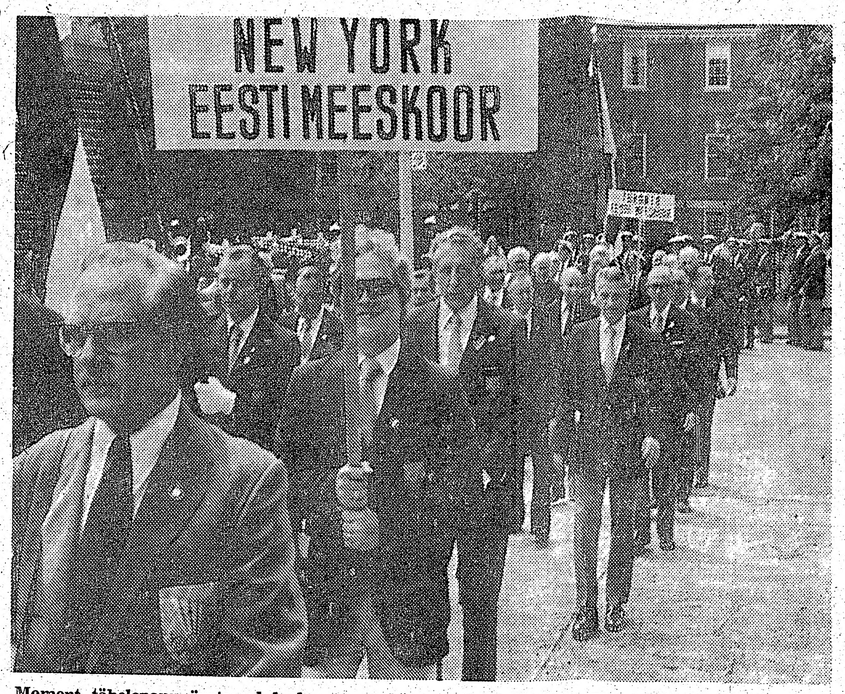

Moment tähelepanu äratanud laulupeo rongkäigust. Esiplaanil New Yorgi Eesti Meeskoor, tagapool näha Toronto Eesti Meeskoori nimesilt. Foto: Tommy Tomson

Lääne-Saksamaa abistab ka meie sõjaohvreid

Sõjavigastatute, sõjaleskede ja nende perekondade hüvitusteks uute taotluste vastuvõtmine jatkub

Saksa Liiduvabariigis on sotsiaalhoolekanne ulatuslik, aidates õnneks meiegi vigastatud sõdureid ja langenute perekondi Saksamaal ja mujal. Sõjaohvrid, ka USA-s, kes seda varem teinud pole, võivad avaldusi oma õiguste teostamiseks esitada ka veel praegu. Alljärgnevas mõningaid näiteid pensionidest ja muudest hüvitustest: sõduripension ehk rendis, teenistusvõime vähenemise kompensatsioon, lasteabiraha, lese-, vaeslaste- ja vanemapension, invaliidsuses abistajate (põetajate) tasu, ortopeedilised tarbed, transpordivahendid (ka autod), kutseümberõppimine, puhkekodud-supelasutised, arstiabi, üürilisa jne.

Vigastatud sõjameeste rendis oleneb tööjõukaotuse protsendist ja rendist on kahesugust: põhirendis („Grundrente"), mida alates 25% tööjõukaotusest saavad kõik sõjavigastatud, olenemata nende sissetulekust ja mõnel määral muust tulust olenev täiendusrendis („Ausgleichrente") raskeltvigastatuile alates 50% tööjõukaotusest.

Põhirendis alla 65. a. vanustele on praegu DM 129—674 (68—357 dollari ümber) kuus, millele 65 a. täitumisel lisandub 26 marka.

Näiteks on põhirendis 25—30% tööjõukaotuse puhul DM 129, 40% juures DM 173, 50% puhul DM 236, 60% puhul DM 299, 80% korral DM 500 ja täiesti töövõimetuile DM 674.

Täiendusrendis raskeltvigastatuile algab 50% tööjõukaotusest, kõikudes, kui ei ole mahaarvamisi, alla 65 a. vanustel 299—674 marga vahel kuus. Koos põhirendisega saavad raskeltvigastatud seega DM 535— 1348 kuus (umbes 285—715 dollarit). Lisaks saavad raskeltvigastatud 74 marka abikaasa arvel, ja 50—150 marka kuus lasteabiraha (esimene laps 50, teine 80 ja kolmas ning järgmised 150 marka lapselt; lasteabiraha kestab 18. eluaastani, koolis käies või kutseväljaõppel olles 27 aastani). Muu sissetuleku omamisel on isa erasissetulekust puutumata, teise osa arvel võidakse aga täiendusrendist kärpida.

Raskeltvigastatud, kes igapäevaseks funktsioneerimiseks abi vajavad, saavad DM 286—1420 kuus põetuslisa („Pflegezulage"), vastavalt kuude astmesse jagatud abivajaduse ulatusele. (Pimedad saavad vähemalt III astme „Pflegzulage", mis on DM 688). Tööjõuetud erakordselt raskete vigastustega saavad kõigele eelnenule lisaks veel raskeimalt-vigastatute kuues astmes arvestatava lisa, mis kõigub 79—479 margani kuus.

Rendiseõiguslikud, kaasa arvatud ka kergeltvigastatud alla 50% tööjõukaotusega, kelle teenistusvõime vigastuse tõttu vähem sellest, mida nad tervena teenida võinuks, saavad kutseala kahjutasu (Berufsschadensausgleich). Selle ulatus on neli kümnendikku vahest ehk erinevusest nende praeguse või viimase aja sissetuleku (ilma põhirendiseta) ja selise sissetuleku vahel, mis neil võinuks olla kui poleks juhtunud sõjavigastust.

Vigastatud sõjaveteranid on õigustatud saama proteese ja muid ortopeedilisi abivahendeid, tasuta haigla- ja arstiabi, hambaravi, ravimeid ning vajaduse korral iga kahe aasta tagant ravikuure sanatooriumides ja teistes eriasutustes („Badekur"). Laialdaselt rakendatud on ka füsioteraapia, tervisvõimlemine ja kutseümberõppimise koolid ja kursused.

Langenud sõdurite lesed, lapsed ja vanemad on samuti õigustatud saama rendiseid ja teatavaid muid hüvitusi.

Ka leserendised jagunevad põhi- ja täiendusrendiseks. Muust sissetulekust mitteolenev lese põhirendis on praegu DM 404 kuus, ja täiendusrendis, mis mõnel määral sissetulekust sõltuv, samuti DM 404. Kokku seega DM 808, ehk umbes $428 kuus, kusjuures täiendusrendiseks on õigus leskedel, kes kas tervislikel põhjustel tööjõust poole kaotanud, või kes on vähemalt 45 a. vanad, või kellel on vähemalt üks laps. Suurema omatulu puhul võidakse täiendusrendist kärpida.

Analoogiliselt sõjavigastatutega on leskedel õigus saada ka sissetulekukaotuse ehk abikaasa kutsealalist kahjutasu („Schadensausgleich"). Seda juhtudel, kus lese sissetulek on alla poole sellest, mida võinuks teenida tema langenud abikaasa. Kahjutasu suurus neil juhtudel on neli kümnendikku vastavast vahest.

Langenu lastele makstav rendis („Waisenrente") samuti koosneb põhi- ja täiendusrendisest. Laste põhirendis on praegu DM 213, täiendusrendis DM 278 kuus, kokku seega DM 491 ehk umbes $260 kuus, kuni 18. eluaastani, koolis või kutseväljaõppel olevaile kauem. Ka langenu vanemad ning mõnel juhul vanavanemad, võivad saada rendist.

Eeltoodu on ainult osaline ja väga üldsõnaline kokkuvõte saksa sõjaohvrite hoolduse ulatuslikust ja komplitseeritust korraldusest.

Käsitletud on ainult eestlaskonda kõige enam puudutavad programmid. Nendest osasaajad on õigustatud ka veel muudeks, eespool nimetamata hüvitusteks, nagu üürilisa, majaabilised lastega perekondades, supelkuurid teatava kategooria sõjavigastatute abikaasadele ja vanemaile, mootorsõidukite muretsemine ja korrashoid, üldine sotsiaalhoolekanne, ühekordsed erisummad surmajuhtudel, matusekulud jne.

Eelpool summaliselt märgitud rendised ja abirahad käivad 1979. a. kohta. Rendised suurenevad 1. jaan. 1980, ja jälle uuesti jaan. 1981. Vastavad uued normid on juba avalikult teatavaks tehtud (aastane tõus keskmiselt üle 4%). On oluline, et kehtivaid korraldusi hoolega jälgitaks, sest igat hüvitust, milleks õigustatud ollakse, tuleb eraldi taotleda.

Kes seda varem veel teinud ei ole, võib praegugi veel asjaomasele poole avaldusi esitada. Vastav aadress USA-s elavaile isikuile on nüüd: Versorgungsamt Bremen, Friedrich-Rauers-Strasse 26, 2800 Bremen 1, W. Germany.

(EESTI ABI INFORMATSIOON)

o

Pöördusime Torontos Eesti Abistamiskomitee juhatuse poole küsimusega, kas Abistamiskomiteele ei ole tulnud Saksamaalt sarnasugust informatsiooni. Selgus, et siia sellist informatsiooni saadetud ei ole.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

* Meie ei taha tunda kohustusi maa ja rahva vastu, vaid meie mõtleme eelkõige iseenestele.
A.H. Tammsaare

Bittner's

Euroopamaitselised toidud
Lihasaadused & delikatessid

Tuntud kõrgekvaliteedilisi ja peenemaitselisi liha- vorsti- ja suitsutussaadusi ning delikatesse
LEIATE MEIE ÄRIDEST!

Peakontor: 21—25 Medulla Ave. Toronto 18, Ont.
Laod: Toronto, Montreal

26 ÄRI: Toronto, Ottawa, Kitchener, Waterloo, Burlington, St. Catharines, Mississauga, Pickering, London & Oshawa

UUDISEID KODUMAALT

21. veebruaril veeti Muhu kolhoosi Hellamaa farmidest sõnnikut põldudele. Algul laabus kõik hästi, kui ainult seda Hellamaa kauplust poleks olnud. Ennenägematu võim, olgu ta tuhandest neetud, kiskus traktoriste vägisi kaupluse juurde ja isegi sisse kiikama. Siin aga röövis punapõskne peedikas (odav piiritusega segatud vein) sootuks meeste mõistuse ja pani meeled perutama. Sedamaid olid ununenud töö, kohustused, perekond. Kergemeelselt visati viinajumala altarile mõned rublakesed ja siis läks keset lumiseid, äsja väetatud põlde lahti üldine jooming. Ega pikka pidu polnudki. Tagasiteel pidasid inspektorid vänderdavad traktorid kinni, mehed kõrvaldati roolist ja nii see tööpäev varakult lõppeski.

*

Hiiumaal, „Sõpruse" nimelises kolhoosis võeti juba talvekuudel käsile uue kontserdikava õppimine. See oli kevadeteemaline ja kandis nimetust „Ööbik hõiskab toomepuul". Selles meeleolukas kavas tantsisid, laulsid ja mängisid kolhoosi taidlejad. Kava oli „köitnud kimpu ja seadnud lavalaudadele J. Kelder. Aprilli lõpul esineti kodukohas, hiljem on kava külastada ka teisi keskusi kodusaarel kui ka mandril.

*

Hiiumaal Pühalepas korraldas sealne kultuurikomisjoni esimees Anne Kuuskor käsitöönäituse, mis pandi välja Hellamaa klubis. Näitusel oli välja pandud vaipu, linikuid, salle, kindaid, kampsuneid, punutud korve, treitud esemeid ja muud.

*

„Rahva Hääles" kurdab tallinlane M.-A. Tamme, kuidas ta jäi rahast ilma ja ka saapaid pole. Kuna naha- ja jalatsite tootmiskoondises „Kommunaar" valmistatakse naistele sedavõrd kitsa säärega saapaid, et need temale jalga ei läinud, siis tellinud nad need talvesaapad endale teeninduskombinaadist ...„Välk". „Uued jalanõud saadud kätte 18. jaanuaril. Kui oli uute saabastega 4—5 päeva tööl käinud, tulnud ühel saapal tald lahti ja konts alt ära. Viinud siis saapad, sest ka teiselgi olnud juba tald irvakil, Vaksali tänaval asuvasse töökotta parandamiseks. Nädala pärast saanud jalatsid kätte, ent mõne päeva pärast tulid tallad uuesti lahti. Viinud uuesti parandada, kuid seegi korda pole parandatud saabastega kuigi kaua käia saanud. Siis aga olnud ka 50-päevane garantiiaeg läbi. Kuna talle müügi puhul garantiitalongi ei pakutud ja ta ise ei teadnud seda nõuda, siis oligi tulemuseks, ta on rahast ilma ja saapaid pole samuti.

*

Loksa külanõukogu Kasispea küla elanikud on loomapidajad, kes annavad piima ülejäägid Tallinna Piimatoodete Kombinaadi varujaile. Ülepäeviti käib auto piima kohapeal vastu võtmas. Iga kuu on makstud varutud piima eest kohapeal ka raha, kuid nüüd on kohapealsest väljamaksmisest keeldutud ja nõutakse, et igal piimamüüjal oleks isiklik arve hoiukassas, kuhu raha üle kantakse. Suuremalt jaolt pensioneas olevaile inimestele on väga tülikas hoiukassas käia ning raskusi raha väljamaksmise paberite täitmisega. Pealegi olevat raha vaja elamiseks ega mitte hoiukassas säilitamiseks.

*

Nõukogude ühiskonnas on jälle tekkinud uus mõiste nn. majandkond. Majandkondade loomise eesmärgiks on kiiremini edendada põllumajanduslikku tootmist majanditevahelise spetsialiseerimise ja koostöö teel. Sellega tahetakse saavutada ka olulisi nihkeid maa sotsiaalelus. Nii moodustati Hummuli, Tõrva ja Taagepera kolhoosidest ja sovhoosidest Tõrva majandkond. See hõlmab 29% Valga rajooni haritavast maast ja koondab 27,5% põllumajandustöötajaist. Majandkonna keskuseks on Tõrva linn.

*

Omapärane viis teenindamiseks on Tallinnas Raekoja platsil olevaal kingaparandustöökojal. Tööd võetakse vastu ainult numbritega, aga kui eelmise päeva tööd on veel ära viimata, siis on numbrid nende all kinni, ega saa uusi enam vastu võtta. Selletõttu on siis hommikuti pikk järjekord ootajaid, et oma jalatseid parandusele anda, aga enne tuleb oodata, et eelmisel päeval parandatud tööd ära viiakse ja numbrid vabaks saaksid. Miks aga numbrite arv nii piiratud on, seda ei suutnud ka töökoja meister ütelda, pani ainult uksele teate, et numbrite puudusel võetakse kingi paranduseks vastu alles pärast kella 12-t.

*

Võrus töötab amatöörkunstnikuna Evald Oimet, kes on paljude aastate jooksul loonud rohkesti intarsiatehnikas töid, mille temaatika on olnud üsna laiahaardeline. Nüüd on Võru muuseumis korraldatud näitus tema portreedest, mis on tehtud eesti vanema põlve kirjameestest. Peale Võru näitust, viiakse see ka teistese Eesti linnadesse.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 5. juunil 1979 — Tuesday, June 5, 1979

KIRIKUD

ESIMENE EESTI EV. LUTH. KOGUDUS HAMILTONIS
Kirik: 18 Victoria Ave. S.
Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik,
3 Mapleside Ave. Hamilton Ont.
L8P 3Y4, tel. 527-0410.

Reedel, 8. juunil kell 7 õ. ÕHTUTEENISTUS KITCHENER-WATERLOO's, St. John'i luteriusu kirikus, 22 Willow St. Waterloo. Jutlustab õp. Heino Laaneots. Teenivad Ida-Kanada Sinodi konverentsist osavõtvad eesti õpetajad.

Pühap., 10. juunil kell 11 homm. (mitte õhtupoolikul nagu varem teatatud) KOLMAINUJUMALA PÜHA TEENISTUS, teenivad piiskop K. Raudsepp ja kog. õpetaja. Solist AARNE VIISIMAA, orelil EVA RAMMO, laululehed.

Järgneb koguduse saalis ettekanne OBERAMMERGAU KRISTUSE KANNATUSMÄNGUDEST hr. Viisimaalt.

Ingliskeelne jumalateenistus jääb ära.

Pühap., 17. juunil KÜÜDITAMISE AASTAPÄEVA tähistamine Seedriorul, lähemalt H.E.S. teadetes.

Pühap., 24. juunil kell 11 homm. KALMISTUPÜHA HAMILTONI metsakalmistul, eesti osas. Klarnetil Karin Rammo, laululehed.

ÕPETAJA KÕNETUNNID iga esmaspäeval kell 6.00—8.00 õhtul kiriklas, 3 Mapleside ave., Hamilton.

EESTI EV.-LÜTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Pulm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

KÜÜDITAMISE MÄLESTUSTEENISTUS pühapäeval, 10. juunil kell 11 hommikul. Laulab Cantate Domino Charles Kipperi juhatusel. Viiulisolist — Marianne Urke.

INGLISKEELNE LEERILASTE ÕNNISTAMISE JUMALATEENISTUS pühapäeval, 10. juunil kell 2 p.l. Peetri kirikus.

Ingliskeelsed jumalateenistused juunikuus üle kahe nädala kolmapäeviti kell 8 õhtul.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 17. juunil kell 11 hommikul.

EELTEADE: Kalmistupüha jumalateenistused pühapäeval, 24. juunil Westminister ja Mt. Pleasant kalmistuil.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kella 6—8 õhtul. Tel. 483-5847, 483-4103.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Teisipäeval, 12. juunil kell 7 õhtul kellade ansambli „Fredsklockorna" kontsert Vana-Andrese Kirikus. Pääsmeks kirikukorjandus.

Pühapäeval, 17. juunil, KALMISTUPÜHA YORK kalmistul: I teenistus kell 11.00 vanas (sec. 17) osas, kell 12.00 uues (sec. N) osas, laululehed.

Samal päeval kell 7 õhtul ÕP. RAIDURI MÄLESTUSTEENISTUS First Lutheran kirikus, 116 Bond Street, Toronto (samas kus toimus õp. Raiduri 60. sünnipäeva tähistamine), Toronto Jakobi, Toronto Rootsi koguduste ja korp! Frat: Liviensise ühisel korraldamisel. Teenivad piiskop K. Raudsepp ja koguduste õpetajad. Kaastegevad: sopran Valve Tali, tenor Eric Sundström, orelil Eva Rammo. Annetus EELK Usuteatuslikule Stipendiumifondile. Laululehed.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
302 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 10. juunil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad jutlustajad H. Rüdmik ja E. Saraoja.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
6 Wiarton Crt. Thornhill, Ont.
L3T 2P4. Tel. 889-0591.

Laupäeval, 9. juunil, kell 7 õhtul PIIBLITUND. Kõneleb Helmut Rüdmik. Pühapäeval, 10. juunil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad misjonärid Rita ja Carl O. Hagwall enne väljasõitu Thiilisse. Lauluettekandeid. Kristuse surma mälestamine.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Neljapäeval, 7. juunil kell 8 õ. OBERAMMERGAU KANNATUSMÄNGUD helis, sõnas ja pildis. Ettekanne hr. A. Viisimaalt. Vabatahtlik annetus kulude katteks. (Kirjeldus ja kuulutus käesolevas ajalehes).

Pühap., 10. juunil KÜÜDITATUTE MÄLESTAMISE JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 17. juunil JUMALATEENISTUS kell 11 homm.

Pühap., 24. juunil SURNUAIAPÜHA jumalateenistus Mt. Pleasant kalmistul kell 10 homm. ja York kalmistul uues osas kell 12 päeval.

Õpetaja kõnetunnid teisip. ja neljap. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 10. juunil kell 10.15 homm. pühapäevakooli kevadine lõputund. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, lauluansambel „Gloria". Kell 6 õ. külalised Buenos-Aires'ist, noortekoor.

SAULT STE. MARIES — jumalateenistused I Baptisti kirikus (Albert St.) laup., 9. juunil kell 7.30 ja pühap., 10. juunil kell 1 p. Kõneleb O. Medri.

EELTEADE: KOLMAS JUUBELIKONVERENTS 30. juunist kuni 8. juulini.

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
691-2848

Laup., 9. juunil kell 9.30 homm. hingamispäeva kool. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Jutlustab pastor Cook.

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

Vaade arvukale T.E.S. tänavusele lõpetajate perele, kes esmaspäeval, 28. mail said kätte oma lõputunnistused.
Foto: Vaba Eestlane

Tiiduse võimlejate juubel

Möödunud laupäeva õhtul tähistasid Tiiduse võimlejad oma rühma 30-ndat aastapäeva peoõhtuga Leedu Majas. Peost võttis osa ligi paarsada külalist, nende hulgas rohkesti endisi võimlejaid, kes hindavad oma kauaaegse võimlemisõpetaja ja tema klaverisaatjast abikaasa elutööd.

Enne kava algust teadustaja Piret Truuvert seletas lühidalt järgnevat kava, mis andis läbilõike rühma tegevusest. Tiiduse võimlejad alustasid Torontos tegevust 1949. a. YMCA võimlas, kuid on hiljem töötanud mitme kooli võimlas väiksemais ja suuremais gruppides.

Oma otsese tegevuse kõrval on nad korraldanud pidusid, demonstratsioone, esinedes aga lugematuid kordi eestlaste kui ka kanadalastele mõeldud üritustel ning televisioonis, kus and kehakooli kõrval on esitanud ka tantsuslisi ettekandeid. Järgmine eesmärk on osavõtmine ESTO-80-st.

Selle järgi esitasid noorte tütarlaste rühm, keskmine ja valikrühm vaheldumisi väga ulatusliku kava, alates jooksudega, noorte kehakooli rohkete variatsioonidega, sallide, pallide, rõngaste, lintide, hüppenööridega, kuhu lisandusid tantsuline tshaardashah, tants vihmavarjudega ja korstnapühkijate tants.

Tiiduse tüdrukute iseloomustuseks on alati olnud eriti viimitletud ja puhas esinemine.

Helene Tiidus teeb väsimatut tööd igale harjutusele lõpliku vormi kujundamisega, mille tulemuseks on imetlus ta töö vastu.

Pärast kava kogunes õpilaspere lavale ja lakkamatu aplausi saatel nooremad võimlejad Silvi Matsoo ja Molly Parum andsid oma võimlemisjuhile aasta lõpul, aga ka 30. aasta juubeliks kingitused. Mõlemale andis roosikimbud ka kolmekümne aasta jooksul olnud endiste õpilaste poolt Mai Aedma.

Ülejäänud osa oli seltskondlik „Orpheus'e" orkestri saatel.

Araablaste rahutused Iraanis

Teheranis kardetakse õlitööliste streiki

TEHERAN — Iraani edelaosas Khuzestani provintsis, mis on tähtsaks õlitööstuse keskuseks, toimusid möödunud nädalal suured araablaste demonstratsioonid ja rahutused, mis olid suunatud Iraani pärslaste ja nende ülemvalitsuse vastu. Võitlused valitsusvägede ja mässajate vahel kestsid kaks päeva ning nõudsid üle 200 surmaohvrit ja 600 haavatut.

Khuzestani araablased on muhamediusulised, kuid nad erinevad tunduvalt Iraanis domineerivast pärsia rahvusgrupist.

Ajatollah Khomeini valitsuse korraldusel saadeti kohale suuremad sõjaväeüksused, kes surusid veriselt maha araablaste demonstratsioonid.

Teheranist mainitakse, et vaatamata rahutustele jatkasid õlitöötused häirimatult oma tööd ning õli produktsioon püsis normaalsel tasemel. Arvatakse, et Khomeini otsib araablastega kompromissi ja nõustub neile teatud piirides omavalitsuse andmisega. Teheranis kardetakse,

et kui araablaste nõudmisi õlitööstuse piirkonnas ei rahuldata, siis võib see esile kutsuda õlitööliste streigi,

millel oleksid praeguses olukorras masendavad tagajärjed Iraani majanduselule.

ESTO-80 naiskongress

STOKHOLM — ESTO-80 naiskongressi korraldav toimkond näib olevat väga aktiivne. Käesoleval aastal toimus juba teine nõupidamine Stokholmi Eesti Lasteaia ruumides. Esindajad olid kohal järgmistelt organisatsioonidelt: Esinduse Naisring, Eesti Naisring, Eesti Naisklubi, Eesti Akadeemiliste Naiste Ühing, Eesti Naisüliõpilaste Selts, Stokholmi Eesti Koguduse Naisring, Soroptimistide ühing, Ajakiri „Triinu" sõprusring, Korp. Indla ja Korp. Filiae Patriae. Kongress toimub 9. juulil Saltsjöbadenis asuva Vårgårdeni ruumides.

Kokkutulnud esindajaid informeeris toimkonna sekretär Hella Raid, kes teatas, et professor Els Oksaar on nõus Hamburgist õppetöö ajal Stokholmi sõitma, et pidada loengut kaksikkeelsuse üle. Küsimuse all on sõidukulude tasumine, kuna referent siit jälle kiiremas korras tagasi peab pöörduma. Teise referendina on ette nähtud Leida Sulg, Stokholmi Eesti Algkooli kauaaegne õpetaja, kes kõneleks eesti keele õpetusest kodukeelena rootsi koolides. Kal järelkasvu küsimusele otsustas kongress pühendada tähelepanu vaidluse näol, mille avaks mõni energiline, rahvuslikult tegev eesti noor. Vastav isik selgub sügisel.

Nagu juba jaanuaris peetud koosolekul otsustati, maksab iga osavõtja-organisatsioon 500 krooni kõigi kulude katteks. Töökavas on ka bülletääni trükkimine, et kongressist osavõtjail oleks midagi püsivat kaasa võtta. Bülletään sisaldaks ülevaate iga eestlaste asukohamaa naisorganisatsioonide tööst ja tegevusest ning kokkuvõtteid loengutest, mis ajapuudusel kongressi kavast pidid välja jääma, nagu „Eesti naine poliitilises ja elukutselises tegevuses" ja „Eesti naine vaimuelu viljelejana Rootsis".

Põhjala Tütarde sisetegevus lõppes

Maikuus lõppes Põhjala Tütarde, gaidlipkonnas sisetegevus lõpukoondusega. Eesti Maja väikesesse saali oli kogunenud arvukalt gaide, hellakesi ja juhte kes olid tunnistajateks aasta jookul tehtud töö hindamisele.

Lõpukoondus algas lipkonna lipu sissetoomisega, mille järele ngdr. Ingrid Piil luges luuletuse „Oh minu käed". Lipkonna juht Morgot Nortmaa oma sõnavõtus tänas tüdrukuid ja juhte huvi eest, mis oli gaidliku tegevuse vastu aasta jooksul üles näidatud.

Ngdr. Astrid Jõgi ja gdj. Heidi Simonlatser andsid hellakestele üle auhinnad aastase tegevuse eest. Auhinnati järgmised hellakesed: parim hellakeste pesa Päästukesed, — Kadri Nõmmik, Ülle Träss, Silvi Matsoo, Anne Pedel, Monika Roose, Liisa Nõvek ja Erika Vetret. Kõige energilisem katsete andja oli Lee Metsalo ja hellakeste enda poolt valitud kõige sõbralikum hellake oli Ingrid Silm.

Ingrid Piil ja Ava Kiilaspea andsid üle salkade vahelisel võistlusel esikohale tulnud Lumehelbete salgale rändauhinna. Salgajuht: Ellen Valter, abi Marika Mäeste ja liikmed Tiina Hubel, Ingrid Jürman, Helen Liiholm, Ingi Loorand, Monica Reijo ja Ellen Ruberg. Kõige kiirem sõlmede tegija oli Karin Meipoom kes sai auhinnaks kuldsõlme — nööri. Hõbesõlmenööri said Riina Njiit ja Karin Jürman ja pronkssõlmenööri Monika Pint.

Vanemgaidide juhid andsid lipkonnale üle põrandavaiba, mida nad oma koondusel olid telgedel kulunud. Suur tänu kuulub selle eest pr. Päikesele kelle õpetusel see kaunis vaip valmis.

Margot Nortmaa andis üle aasta parimale hellakesele Silvi Matsoole ja parimale gaidile Ellen Valterile rändauhinnad. Oma lõppsõnas andis lipkonna juht edasi teateid spordipäevast ja lipkonna laagrist, mis toimub Kotkajärvel 1. juulist kuni 8. juulini. Suvisest tegevusest loodetakse ammutada palju väärtusi.

Vasakul parim hellake Silvi Matsoo ja parim gaid Ellen Valter.

Eriti agarad oleme kaitsema seda, mis kaitset ei vaja.
A. Valton

Oberammergau kannatusemängud Vana Andrese kirikus

Eeloleval neljapäeval, 7. juunil, algusega kell 8 õhtul, esineb Torontos Vana Andrese kiriku suures saalis ettekandega helis, sõnas ja pildis kuulsatest Oberammergau kannatusmängudest Rootsist siia külaskäigule saabunud tuntud tenor Aarne Viisimaa. Sama ettekandega kavatseb ta esineda hiljem ka Hamiltoni Eesti koguduses ja Lakewoodis, New Jerseys.

Aarne Viisimaa jäädvustas helis ja pildis Oberammergau kannatusemängud, mis toimuvad iga kümne aasta järele, 1970. aastal. Ta on oma ettekannet esitanud juba 14 korda Rootsis ja Soomes, saades suure tähelepanu ja kiitva hinnangu osaliseks.

Oberammergau on teatavasti külake Baieris Alpide jalal. Kui 1634. aastal Oberammergau pääses raskest katkulainest otsustasid sealsed elanikud tänutäheks lavastada Kristuse kannatusteekonna. Seda traditsiooni on korratud nüüd iga kümne aasta järele ning ettekanne on äratanud usulis-ajaloolise sündmusena kogu maailmas suurt tähelepanu.

Portlandi „Kaja" esineb Torontos

Portlandi noorte laulurühm „Kaja" on juba pikemat aega teinud ettevalmistusi teistkordseks külaskäiguks Ameerika ja Kanada keskuste rahvuskaaslastele. Tiivustatuna möödunud suvel sooritatud kontsertringreisi menukusest, loodab „Kaja" ka seekord pakkuda samalaadse sädelevalt tujukõllase ja nauditava külakosti. Selleks on koostatud täielikult uus programm, muretsetud uued kostüümid, täiendatud saatemuusika instrumentide osa ja elektroonilist helivõimendust ja pühendatud palju vaeva ja aega laulusõnade õppimisele, väljahääldamisele, harmoniseerimisele ja liikumise ühtlustamisele.

Tõeliste sillaehitajatena on „Kaja" võtnud oma ringreisi motoks: Läänest itta ja idast läände sildu ehitame, sõprusi loome, tutvusi teeme. Selleks me tuleme!

„Kaja" ringreisil toimuvad esinemised järgmistes keskustes: 1. juunil Portland; 8. juunil Vancouver, B.C.; 14. juunil Washington, D.C.; 16. juunil New York; 17. juunil Long Island; 18. ja 19. juunil Toronto; 20. juunil Montreal; 23. juunil Chicago; 4. juulil Los Angeles.

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates

Sündmuste kalender

- Neljapäeval, 7. juunil kell 8 õ. Vana Andrese kiriku saalis Oberammergau kannatusmängud pildis, helis ja sõnas.
- Reedel, 8. juunil kell 7 õ. Stella Kersoni õpilaste õhtu Royal Conservatory of Music Contcert Hall.
- Reedel, 8. juunil kell 7.00 Tartu College'is Akadeemilise Kodu sõprusõhtu.
- Kesknädalal, 13. juunil kell 8 õ. Brockton High School auditooriumis küüditamise mälestamise kontsert-aktus.